

БЮЛЕТЕНЬ

Союзу
Бувших Українських
Вояків у Канаді

БЮЛЕТЕНЬ

Союзу Бувших Українських Вояків
у Канаді.

Квартальник.

Редакція застерігає собі право виправляти і скорочувати надіслані матеріяли.

Статті підписані прізвищем чи ініціалами автора, не завжди є висловом становища Редакції.

Річна передплата: — \$2.00.

Ціна окремого числа 50 центів.

АДРЕСА ДЛЯ ЛИСТУВАНЬ І ГРОШЕВИХ

ПЕРЕКАЗІВ:

J. LYPOWESKYJ,

1623 Queen St. W.,

Toronto 3, Ont., Canada.

BULLETIN

of the

UKRAINIAN WAR VETERAN'S
LEAGUE, INC.

Published quarterly

by the

General Headquarters

of the

Ukrainian War Veteran's League
in Canada

Subscription rate:

\$2.00 a Year.

Single copy \$0.50

НА ОБКЛАДИНЦІ:

Образ роботи артиста-малюва Олексі Булавицького, високовартісними малюнками якого рясно прикрашуються сторінки Бюлетеня Т-ва Сприяння УНРаді — тепер т-ва Прихильників УНР — у Міннеаполісі.

Фота Грицька Чупринки і Віри Бабенко одержано від Української Військово-Історичної Студії — США. Фота Побратимів-абсолюментів Української Господарської Академії одержано від інж. О. Козловського.

Образ на стор. 29-ій — праця інж. Юрія Матушевського. Статтю "Характерницький острів", підписану псевдонімом Всеволод Лясиченко, написав св. пам. ген. Всеволод Петрів. В біжучому числі "Бюлетеня" уміщено кілька нових заставок і кінцівок, що їх опрацював п. Леонід Папара.

ЗМІСТ:

Грицько Чупринка — Мій рідний край.

Никифор Горбач — Базар.

Всеволод Лясиченко — Характерницький острів.

В 45-ті роковини Відродження Українських

Збройних Сил:

Микола Оверкович — Безсмертні.

Аверкій Гончаренко — 1917-ий рік у Києві.

Антін Кущинський — 1917-ий рік на північному фронті.

Дмитро Лимаренко — Південно-західній кіш Вільного Козацтва.

Василь Задоянний — Геройська смерть хорунжого Микали Шургальського.

СБУВ у Канаді:

Михайло Лубик — До історії 10-ої Станиці в Саскатуні.

СУВ в США:

Відзначення 45-ліття Відродження Українських Збройних Сил у Чікаго. СУВ в Бофало.

Карпатські Січовики в Чікаго.

40-ві роковини УГА:

І. Липовецький — Літопис "святого безумства".

Юрій Артюшенко — В 40-ліття УГА та 30-ліття УТГІ.

Ювіляти, Прихильники, Актив:

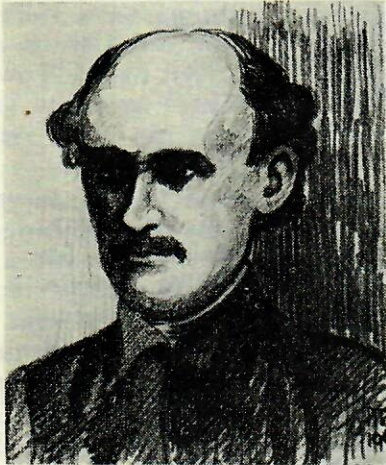
Пполк. Яків Закревський, Инж. Юрій Артюшенко.

Різдяне. Нові видання.

Повідомлення Адміністрації.

В 41-шу РІЧНИЦЮ ГЕРОЙСЬКОЇ СМЕРТИ

Грицько Чупринка

Віра Бабенко

МІЙ РІДНИЙ КРАЙ

Розкішний степ... Убогі села...
Це ти, мій краю, чарівний?
Мій рідний край такий веселий,
мій рідний край такий сумний!..

Як часто я в своїх надіях
з тобою, краю мій, живу,
бо вірю я — не тільки в мріях —
ти будеш вільним на яву!..

Твої сини на всі дороги
старцями вбогими пішли;
давно чумацькі круторогі
вони попродали воли.

Давно степи свої широкі
вони задарма отдали,
гаї-ж розкішні і високі
другії власники звели.

Нашадки прадідів дебелих
в ярмі ідуть твої сини!..
Мій рідний край такий веселий,
мій рідний край такий сумний!

А все-ж надійним вільним жаром
твої сини вже розпеклись;
о, краю! Може незабаром
ти будеш вільним, як колись.

Грицько Чупринка

Н. Горбач
підполк. Армії УНР

БАЗАР

*Та прийде день, великий день,
День радості і день пісень,
І загуде свободи дзвін, —
До вас підемо на поклін.*

Богдан Лепкий.

22-го листопада цього року минув сорок один рік від часу, коли до моря крові, що її проляв український народ на протязі віків у боротьбі за свою державну незалежність, дійшла кров 359-ти вояків-героїв Другого Зимового Походу, що в запеклому бою, вистрілявши останні набої, були взяті большевиками до неволі і розстріляні під м. Базаром на Волині.

“Шлях звільнення нації густо кропиться кров'ю”... — писав у свій час Головний Отаман Симон Петлюра. “Кров пролита для цієї величної мети, не засихає. Тепло її все теплим буде в душі нації, все відграватиме ролю непокоючого, тривожного ферменту, що нагадає про нескінчене і кличе до продовження розпочатого...”

Вічно теплою в душі української нації залишається і кров безсмертних героїв Базару. Базар родить лави нових борців, що виховуються на прикладі героїзму 359-ти і що впивають в себе гордий дух поляглих, щоб мати гарт до продовження боротьби за волю для своєї батьківщини. І чим далі час віддаляє від нас цей героїчний етап української визвольної боротьби, тим ближчими для нас стають душі героїв Базару, тим більш рідною стає для нас їхня свята спільна могила. І настане час, коли заросла нині стежка до цієї могили оживе і коли український нарід зо всіх сторін України буде приходити до цієї могили як на прощу, аби схилити свої голови перед тими найкращими синами України, що так гордо і красно віддали за неї своє життя, воліючи вмерти, ніж ворогам служити.

І могутні тони дзвонів Святої Софії долинуть до цієї могили і над нею будуть співати Героям Пісню Перемоги, пісню про те, що над Українською Землею зійшло вже Сонце Волі...

ХАРАКТЕРНИЦЬКИЙ ОСТРІВ

Було це не так давно, але вже давненько, бо й діти підросли і Україну ще раз сплюндровано. Про це бандуристи співають та лірники Бога славлять; минуле у народніх думах та переказах живе, згадується — не забувається.

Ось і Дніпро-Славути колись гучав, гремів порогами, водовертями у них крутився, буйно крізь Вовче Гирло продирався, широко на просторах Великого Лугу та Базавлугу розливався, та маєстатно води свої у Чорне море, українське море, ніс, перемогу свою святкуючи.

Годував старий Славутич вольницю Низову Запоріжську, чайки на хвилях могутніх гоїли та й тепер, хоч і у бетон закутий, міць свою дротами по цілій Україні несе: у хатах світить, машини крутить, українському народові служити хоче.

Гей би усе від нього люди взяли, усе використали, усе пізнали, але ні, не все!

Протоками — рукавами Дніпро старий по Великому Лугу розливається — островки, чагарниками вкриті, обмиває, Кучугумом жовтим, що в Кінською Річкою горноводною обіймається, береги підмиває, очеретом по протоках заріс. Хто у цій плутанині води, очеретів, чагарників, гайків розбереться?

Розбиралися інженери, чужі пляни знімаючи тоді, коли запорожську землю чужинці ділили, — все ніби замалювали, але ні, не все: острівець один між протоками, чагарниками та релісками заховався. Ані царі московські своїм ланам його не приділили, ані у колхоз не затягли; так острівець цей, нічий, Божий, нікому незнаний, нічим і лишився.

На тій Божій землі, в літі блакитними та жовтими квітами вкритій, а в зимі білим снігом застеленій, брила велика кам'яна лежить, хто зна коли і звідки сюди занесена. Над нею правічний дуб та явір могутне гілля зімкнули, довкруги кущі червоної калини поросли, до брили притулилися, червоними ягідками, мов коралями, землю вліті вкриваючи.

Брила мохом поросла, з вітрами змагалася, тому тяжко якісь літери та написи стародавні, що на ній накарбовані, розібрати.

Кажуть старі люди, що за Богдана Хмельницького — Гетьмана Великого Українського, буйно лист на старовинних велетнях розвивався, за Дорошенка добре зеленів, але за царя московського Петра I-го сохнути почав, а за Миколу I-го ледве чи не весь опав.

Ті, що Запоріжжя пам'ятали, таке переповідали, що на островці тому, під деревами прастарими коло брили самотньої козаки старовинні характерництва набували.

Не легко то йшло! Тяжкі шляхи до острівця Божого: улітку ніяк не дістанешся, очеретами та мочарами не продерешся, а взимку сніги великі чагарники засипають, проходу не дають.

Отже козаки старовинні, що характерництва набути хотіли, узимі не сміли ні на волость, ні на зимовник вертати, лишень на Січі зимувати — бідувати та шляхів до острівця характерницького шукати.

Тяжко було! Не самі чагарники за ноги хапали, не пускали, не лишень сніги перешкоджали, не тільки пугачі, сичі та гайвороння лякало, але й жахи всілякі ввижались: головами відрубаними шлях встелено, аж кров'ю підпливає, птахи химерні одно та двохголові до очей кидаються виклювати хочуть, примари-велетні у залізо закуті шлях заступають, шаблями, сокирами вимахують, шибениці з повішеними стоять, тіла розчетвертовані на палях жахають.

Не раз, не два мусив козак, що характерником стати хотів, на острівець до брили вчашцати, холодної ночі коло неї чатувати, віщі слова перечитати намагаючись.

Коли серце та волю загартував, коли здібний став заповіді прийняти, починали тоді слова на брилі просвітлятися. Нагорі на самій перше слово було "Воля!", а за ним і другі: "Лишень вільна людина — людина, свята воля єдина!", "Бідний брат є тобі, рідному помагай в біді", "За віру дідівську твердо стій, ще міцніше за чарід свій!", "Смерти не бійся, бож її немає, лишень той, хто нічого доброго не зробив навки вмирає!", "Шабля не для насильства дана, захисниця волі вона", а далі йшли заповіді та закляття характерницькі: на злий

помисел, на хворобу, на неправду, на злодійство, на кулю, на шаблю ворожу й на випадки всілякі служби тяжкої лицарської — козацької. Що вивчив так, що ніколи з пам'яті й з серця не страшиш, то з брили зникло, як все вивчив брила ген би прозора ставала, і в ній тіні проходили, тіні прадідів, великих-характерників незабутніх нового побратима вітаючи. І тоді вертався козак старовинний на Січ-Мати запоріжську характерником.

Поки заповітам вірний був, щастило. Коли у боротьбі за правду святу загинути характерникові доводилося острівець світляками освілювався, квітами вбірався, у деревах вітер пісні могутні співав і на острівець з усіх кінців лицарі-страдники українські сходилися: порубані та постріляні, горді, та світлі нового страдника, нового лицаря до сойму свого прийняли.

Коли ж, боронь Боже, характерник ві шляху праведного збочував, грізно на острівці ставало: грім без хмар гримів, вітри піднімалися, брила заповітами як веселкою грала, нагадувала, примари метушилися, пугачі вигукували. Коли ж характерник за неправду загинув, лист із дерев опадав, брилу засипаючи, стогін ішов, і земля на острівці кривавилася.

З великих людей Богдан до брили дійшов, всі шляхи знайшов, слова вивчав, та не всі вивчив. Виговський коло острівця походжував, Мазепа шляхи шукав.

Останнім коло брили був Гордієнко Кость, запорожський Отаман Кошовий, заповіти вчив, війську та волі вірно служив.

Ось років із двадцять-тридцять тому, коли вже дерева й висихати стали, а брила донизу мохом поросла, раптом, одної осені погідної на обр'ю західньому заблискало. Грім не грім, буря не буря, а гуркотить, не вгаває та й узимі не затихає.

Задрижав лист на деревах-велетнях, мох на брилі посунувся, червона калина рясними ягодами обсіпалася, бо Дністром та Козацьким морем вістки прийшли: сурмить сурма січова, у Чорногорі луна розлягається, Карпатами пісні старі перекликаються, в могилах та гір, з байраків та ярів стара воля підіймається.

На весні птахи з вирію летять до Великого Лугу, кричать: "Гей, Старий Луже, шуми дібровами дуже, б'ються за волю козаки знад Дністра ріки, присягу складають, Мати визволяти бажають!"

Буйно лист навесні тій на велетнях ріс, сніги глибокі зимою синіли, але ніхто не йшов до оторівця характерницького шляху шукати.

Ось узимі та й з Припяти ріки надійшли Дніпром вістки, що гуртуються там козаки, в Києві дзвони дзвонять, і вже лави шумлять й гукає суспільство завзято, як колись за Богдана було... Дніпром кров уже пливе і вже слава іде, що козацтво по всій Україні встає... з Криму чайки скиглять: "Уже над морем козацьким стоять, діду Луже, твої козаки, уже майорять шлики і гримлять самопали лицарські в галери залізні ворожі гатять ті гармати козацькі!"

Зеленими шапками велетні на острові характерницькому вкриваються, з вітром гудуть, острівець увесь у квітках пишається, темна брила від моху звільнилася: мабуть прийдуть, та шляхи знайдуть, заповіти вивчатимуть — пануватимуть!

...Прийшли!.. Над Кінською Річкою стали, з Кучугуму коней напували, по Великому Лугу гасали, шляхів старих шукали, старий колишній одяг носили, за душі січовиків старовинних на Січі панахиди служили, самі душу завзяту козаків старовинних мали, характерниками стати могли, лишень шляхи знайти! Ось, ось знайдуть!

Тільки ночі одної, коли сонечко козацьке — місяць у повні світив кудись пішли... та й зникли...

...Устав з могили своєї базавлуцької Кость Гордієнко — Кошовий запоріжський; над Кучугумом проходиться, Річки Кінської питається: "Де ж вони? Та й чи ж були?" І плюскоче Кінська Річка чорною водою: "Були, Батьку, твої козаки! Були, твоїм іменем звалися — з шляхів твоїх не збочували, волю народню боронити присягалися! "А чи ж прийдуть? Чи вернуться?" і шелестить Кучугум очеретами: "Вернуться, Батьку, вернуться, — двісті років їх не було, а вернулись! Шумлять велетні на

острівці характерницькому: "Вернуться, шляхи до нас знайдуть, пануватимуть!"

Стоять велетні дуб та явір на строві характерницькому. Чорна брила лежить і калина

росте, її старість пестячі, та чекають, що придуть козаки, хоч і минуть віки, шляхів шукати, заповіти читати-вивчати, вірності характерницької набувати, на своїй землі панувати.

Микола Оверкович

БЕЗСМЕРТНІ

(У 45 Роковини Відродження Державних Збройних Сил України)

Вони зродилися в огні
Палкого шалу оборони —
Оті численні курені,
Сотні, полки, коші, загони.

На поклик Рідної Землі,
На скрип ярем і зойк неволі,
У відгук брязнули шаблі
І гримнули рушниці в полі.

І гордо взивсь блакитний стяг,
Й осяяв золотом Тризуба
Тернисту путь, кривавий шлях
Борців Вітчизни вольнолюбів.

Кували меч в огнях борні
І гартували кров'ю зброю,
І в найчорніші люті дні
Стояли непохитно в бою.

І серед тихих журних нив
Під дзвон розтрошених кайданів
Їх бурний здвиг благословив
Могутній віщий Дух Гетьманів,

І в шумі бойових громів,
У виру грізному, кривавім
Тяжкий їх подвиг сполумів
Неугасальним німбом Слави.

Із тьми неволі довгих літ,
Осяяні новим промінням,
Прийшли і дали Заповіт
Змагань майбутнім поколінням.

І ті, що впали в боротьбі
І в ній свої сточили сили,
Навік оздобили собі
Безсмертям лицарські могили,

Бо в їх сліди на тую ж путь
Під стягом Лицарської Чести
Нові борці підуть-підуть
Тягар вже вдвигнений донести.

На їх святий геройський Чин,
На їх Труди, Офіри й Муки
Буде молитись Вірний Син,
Будуть-будуть ще заздрить Внуки!..

**ВИЩИЙ КОМАНДНИЙ СКЛАД АРМІЇ УНР ДОБИ УКРАЇНСЬКОЇ
ЗБРОЙНОЇ БОРОТЬБИ**

Ген.-полк. Микола Юнаків, Головний Отаман Симон Петлюра, ген.-полк. М. Омелянович-Павленко. Внизу: ген.-хор. Володимир Сальський, ген.-хор. Михайло Греків, полк. Василь Тютюнник, ген.-хор. Олександр Осецький і ген.-чотар Мирон Тарнавський. Подані фота окремою серією видав у 1954 році Український Воєнно-Історичний Інститут у Торонті.

Аверкій Гончаренко
сотник Армії УНР

1917-ий РІК У КИЄВІ

Початок “безкровної” революції у Києві проходив спокійно. В той час я перебував у 2-ій Київській Школі Прапорщиків, де викладав тактику, топографію і фортифікацію....

У січні 1917 року переїздом через Київ до мене вступив сотник Сивулицький. Він вертався з Петрограду з 3-ох місячного Курсу при

Академії Генерального Штабу і поінформував мене докладно про все, що тоді діялось у Петрограді. Він оповів також, як їдучи до двірця, візник казав йому: — “Чи знаєте, що у нас незабаром і “батюшкі-царя” не буде... Це все ще нічого, але нам тут не з добром доведеться пережити оцю революцію”... Петроградська

вулиця, випереджуючи події, тоді вже докладно про все знала.

Сотник Сивулицький цікавився, чи у Києві уже існують якісь прояви формування українських військових частин, і чи Штаб Округи дозволяє на такі національні формації, як це вже розпочали тоді творити у Фінляндії, а також до творення яких уже вживала заходів Польща. У Києві тоді цих заходів ми ще не розпочинали.

Перед своїм від'їздом із Києва сотник Сивулицький просив мене, щоб при українізації військових шкіл я, як це буде можливо, допоміг йому перенестися до Києва. Коли ця акція стала актуальною, то з фронту не можна було стягати старшин і тому не довелося мені цього його прохання виконати. Щойно пізніше, у грудні 1918 року, коли я був призначений на становище Губерніяльного Коменданта Поділля, він був призначений начальником штабу Губкомендатури на місце сотника Носієнка, що тоді відійшов.

У лютому 1917 року офіційно було оповіщено про зречення царя. На зміну царського уряду прийшов Тимчасовий Уряд. Наказом ч. 1 військового міністра цього уряду було скасовано багато статутів приписів, що регулювали взаємовідносини поміж командним складом і солдатами. Цей наказ поставив Російську Армію одразу в ситуацію, з якої був лише один вихід — деморалізація. Різні додаткові накази, які трохі злагіднювали наказ ч. 1, в цій ситуації не могли багато допомогти. "Безкровна" в армії робила своє спустошення і приймала звироднілу форму в усіх більших містах колишньої імперії.

У першу неділю по зреченні царя я пішов до Покровського монастиря. Манастирська церква була переповнена. Після Богослуження настоятель церкви прочитав акт зречення, на який нарід зареагував загальним плачем. Обсервуючи громаду на площі біля церкви, мені трудно було розпізнати, чи цей плач походив з почуття радості, чи із жалю.

Підрахувавши наші сили, ми побачили, що в Школі було 5 старшин українців і біля 150 юнаків тож розпочали заходи до створення окремої української сотні при Школі. Начальник Школи полковник Хлопіцький (поляк) надзвичайно прихильно поставився до наших замі-

рів, і в короткому часі таку сотню було створено. Із цієї нагоди відбулася спеціальна урочистість, на яку прибув Військовий Секретар Симон Петлюра майже із цілим складом Секретаріату і представники Центральної Ради. Цю урочистість відкриття попереджав наказ Військового Секретаріату. Був запрошений і полковник Хлопіцький, як начальник Школи. Крім того я, з дозволу Секретаріату, запросив на цю урочистість генерала Соколова, що був моїм командиром полку з-перед війни, а тепер начальником усіх шкіл прапорщиків у Києві. Він радо прийняв запрошення і прийшов пунктуально на означений час.

Усе було приготовлене: сотня була вишкочена до паради, серед гостей — військові інших національностей та представники Богданівського полку. Чекаємо на свого військового міністра. Минуло майже чотири години і генерал Соколов попрощав нашу сотню. Прощаючись сказав, що він сам уродився в Катеринославщині і почуває себе сином "Малоросії"... Він щиро побажав нашим юнакам щасливого закінчення Школи та успіхів у підготовці до піонерської праці в Українській Армії.

О 4-ій годині приїхав і Військовий Секретаріат. Спізнення сталося через приїзд Французької Дипломатичної Місії, яка затримала нашого Військового Секретаря. Відбулася парада. На скромний юнацький обід були запрошені всі гості. Промови, побажання і т. ін. затягнулися допізна. На другий день у чорносотенній газеті — "Кієвлянин" з'явилася стаття, що з обуренням накинулася на Коменданта Київської Округи генерала Квечінського, що дозволив на таку "сваволу мазепинців" тут, у себе під боком. Оливи до вогню додав ще й, заповіджений у нашій пресі, Всеукраїнський З'їзд Юнаків, що були розкидані по різних військових школах російської імперії.

Резолюції З'їзду Юнаків, як і резолюції Військових З'їздів, що були переслані до Військового Секретаріату, вимовно жадали творення Української Армії.

Український Уряд, помимо всіх старань, так і не домовився з російським Тимчасовим Урядом і мусів відкликати свою делегацію. Нарешті уряд Керенського прислав своїх трьох міністрів до Києва на переговори, які також до нічого не допровадили, бо і сам Тимчасовий

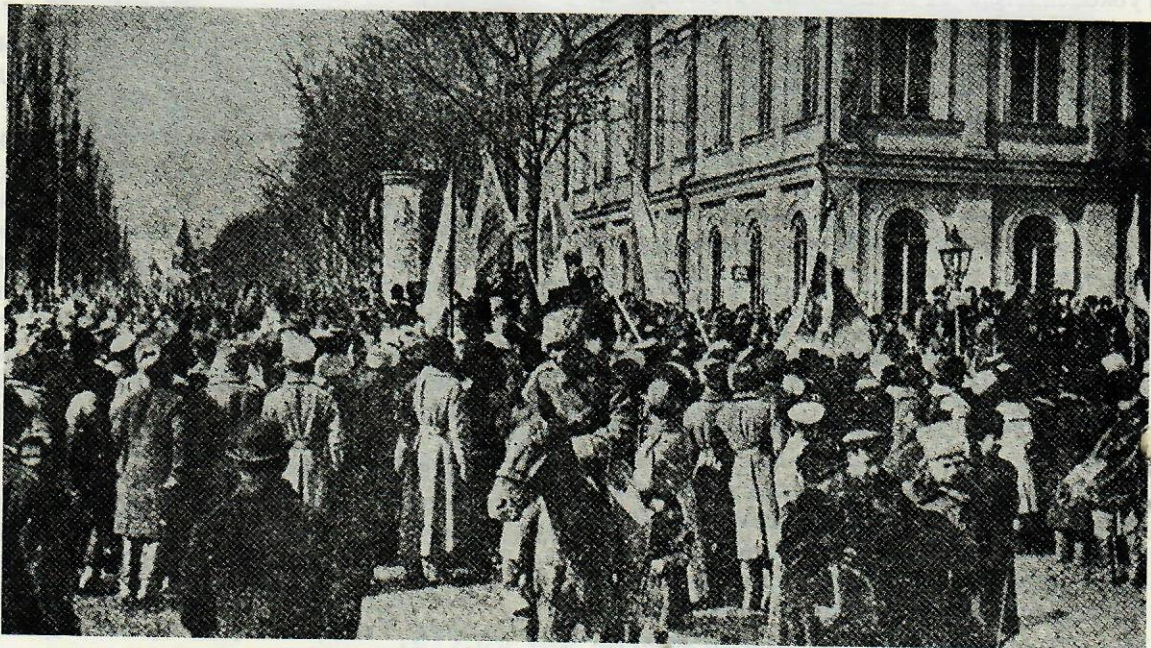
Уряд незабаром мусів уступити. На арену прийшов уряд "Солдатських, робочих і крестьянських депутатів", очолений Леніном.

Починаючи від резигнації царя всі політичні російські партії — Каде́ти, С-Деки, С-ери — мали вільний доступ до військових частин і "просвіщали", кожна партія робила це на свій лад, але с-деки та с-ери у своїх скрайніх гаслах досягли найбільше успіхів, промовляючи до безкритичних мас.

Щойно тепер наш Уряд остаточно зрозумів напрям і суть московської політики. Про Всеросійські Установчі Збори і мови не було. Ленін ніби переводив мирні переговори з представниками "братнього українського народу", з його Урядом, але одночасно дав наказ Черво́ній Армії на новий підбій України. На наступ Черво́ної Армії наш Уряд відповів наказом

Оборони Краю. Залізо і меч розв'яжуть нас з москалями...

Для нас, як колишніх українських вояків, надзвичайно важливою справою є пам'ятати при кожній нагоді, що ми є один Український Нарід, без уваги на наші віровизнаневі, світоглядові різниці. Нашим священним обов'язком мусить бути об'єднання, як брат з братом, для однієї найвищої мети — боротьби за Батьківщину. Так об'єднані, сильні традиціями по наших дідах і прадідах, сильні щиросердечністю між собою, готові до жертви свого життя за спільну високу ідею, сильні та непохитні незламною вірою в світлосяйну славу майбутність України, згуртовані в один братерський моноліт, як брати Українці — ми переможемо!

Учасники Другого Військового З'їзду в Києві (1917-ий рік) вимагають порвати зв'язки з Росією і створити Самостійну Українську Державу.

**ВИЩИЙ КОМАНДНИЙ СКЛАД АРМІЇ УНР ДОБИ УКРАЇНСЬКОЇ
ЗБРОЙНОЇ ВОРОТЬБИ.**

Ген.-полк. Олександр Удовиченко, ген.-полк. Олександр Загородський, ген.-хор.
Всеволод Петрів, ген.-полк. Микола Капустянський і ген.-хор. Марко Безручко.

З **нтін Кущинський**
сотник Армії УНР

1917 РІК НА ПІВНІЧНОМУ ФРОНТІ

Було то в березні-квітні пам'ятного 1917-го року. Російські революційні події відбувались на північному фронті, як і в цілій російській армії, трафаретним, характеристичним для московської "солдатески" способом. Творились демагогічні солдатські комітети, кричали "Далой вайну!", "Мір без анексій і контрибуцій!", "Давольно пралівать кровь!" і т. п. Почали вбивати офіцерів, вибирати собі "революційних командирів". Ширилась деморалізація, розгнужданість юрби, ментальність хама, вчорашнього раба. Це було тло, що його легалізував своїм наказом ч. 1 російський правник Керенський. Це була та розпуста, в оточенні якої стояла на відтинку Наудазан-Тюкуль-Пундан, на лівому березі Західної Двини, 60-та піх. дивізія російської армії. Це були полки: 237-й Гайворонський, 238-й Ветлужський, 239-й Константиноградський і 240-й Ваврський. В цьому останньому служив автор цих спогадів — тоді штабс-капітан, начальник команди розвідників, а після третього поранення — начальник полкової учебної команди (школа підстаршин). На початку революції із штабу дивізії зник старший ад'ютант оперативної частини, капітан ген штабу Н. На його місце призначено мене і на тій посаді кінчив я службу в старій російській армії.

Начальником дивізії був генерал Лятур — французького походження, а командиром бригади генерал Носков — чистокровний москаль, без лівої руки, яку втратив ще в Японсько-російській війні. Його, з розвитком "революційної свідомости" солдатських мас, застрілили "товаріщі", коли він умовляв одну роту (сотню) вийти на позицію поправляти шанці. На його місце призначено полковника Гарабурду, українця родом з Криму. Начальника штабу дивізії тоді не було. Він через "хворобу" виїхав у "тил", бо він боявся, щоб і його також не вбили "товаріщі".

Дивізію на північний фронт перекинута в 1915 році з Південно-західного фронту для латання прориву, що утворився після відомого німецького успіху в районі Мазурських боліт. На початку війни вона складалась з вояків переважно українців з Полтавщини. Пошматована в боях і поповнена новим складом, вона в 1917 році була вже лише напів "українською". Але українці по всіх полках, а особливо у Ваврському полку, товрили, сказати б, кадри. Пригадую командира свого полку полк. Галанчука, а ще завзятого українця підполковника К. Липовця та всіх підлеглих: підхорунжого Бугая, унтерофіцерів: Гуя, Пономаренка, білоруса Каткова, Блоху... Це були старшини та підстаршини, що трималися в дивізії ще з почат-

ку війни. Майже всі вони визначались бойовими заслугами. Багато з них, хоч і бували пораненими, але по кількох місяцях видужання поверталися до своїх частин. Тож не диво, що ця "кадра", як солідніша у війську і консервативніша за своїм походженням з українського селянства, мала іншу ментальність ніж москаль-солдат. До революційної розбеченості українці ставились стримано, непорядок і беззаконні вчинки їм не імпонували. У відношенню до старшин зберігали субординацію, а земляцтво між старшинами й вояками творило дружні взаємини, глибшу щирість і взаємне довір'я. Тому, в оточенні розбурханого моря революційної "волі", українці хутко почали організуватись і то з двох причин: для самозбереження та за покликом спонтанного відродження національного духу. Коли ж московська "солдатня" оформлювала свою "владу" в ротних і полкових комітетах, то і ми незабаром утворили свій дивізійний український комітет, на чолі якого став пор. Д. Антончук.

Хоч як ми були далеко від Рідного Краю, але чутки про відродження там національного руху і про постання в Києві Української Центральної Ради та її діяльність доходили до лісів і боліт нашого фронту. Ті чутки і газетні відомості робили своє діло. До того ж почалось "самоопреділення" в російській армії поляків та латишів, що домагались і вже почали відокремлюватись у свої національні частини. У тому напрямку скеровувались і наші українські стремління.

Незабаром організувався корпусний комітет солдатських депутатів, до якого увійшов від українців пор. Д. Антончук, що зробився там нашою рукою і докладчиком наших бажань перед корпусним генералом Слюсаренком, українцем з походження. В дивізії "пропагатором" українства, як його називали, став тоді пор. Як. Стовбуненко-Заїченко. А поруч з ним основою і надією нашого руху був підполк. Карло Липовець, мій земляк полтавець, родом із сусіднього Гадяча (Я родився в Лохвиці на Полтавщині). Для його характеристики вистачить сказати, що в своїй полевій саковці із планшетом для мапи він завжди носив Кобзаря Шевченка.

В той час російське командування, що ще старалось утримати фронт від повного розва-

лу, мимоволі звернуло увагу на статечність і дисципліну українського "елементу". Тому, щоб зберегти хоч часткову боєздатність, командир корпусу дозволив звести українців в одну частину. Для організованого виконання того наказу Начдив призначив окремого старшину штабу для тих справ. Так мені припала честь бути осаулом справ українізації. Спочатку було видано наказ про виділення українців по полках в окремі сотні, що й було хутко виконано. Але той наказ викликав невдоволення серед російських мас, як серед офіцерів, так і солдатів. Дивізійний комітет дивився на ту акцію, як на прояв контрреволюції, і почав протестувати. Але обставини на позиції українцям дуже посприяли. На відтинку нашої дивізії несподівано почався німецький наступ.

По короткій, але сильній гарматній підготовці німецькі лави виступили із своїх окопів і пішли в атаку на російські позиції. Обставини підготовили для них широкий успіх. Москалі або здавались, або кидали позиції і тікали, а в резервах мітингували. Тільки українські сотні робили стійкий опір, часто навіть в повному оточенні німецькими лавами. Як козацька нація, уперто билися та показували приклади завзятої хоробрости. Тільки, вистрілявши всі набойі або поранені попадали в полон. Між іншим, так попав у полон один командир української сотні, прізвище його не можу пригадати, який повернувся на Україну вже як старшина Синьожупаник; зустрілись ми з ним уже в Кременчузі в Українській комендатурі...

Полицарському відбивалася й українська сотня Ваврського полку. Але при масовій нестійкості дивізії німці захопили весь плацдарм за Двиною і дивізія відступила на правий берег річки, де нас змінили інші частини. Коли дивізію відведено в далекий резерв, то Начдив видав наказ, в якому високо оцінив боєздібність українських сотень, назвав їх славою дивізії, що зберегли її честь. Згодом на домагання наших представників у штабі дивізії і в штабі корпусу було видано наказ про зведення всіх сотень українських в окремий, п'ятий в дивізії полк. Командиром того полку став підполковник К. Липовець, а автор цих споминів виконував обов'язки його ад'ютанта. Полк, за нашим проектом було названо: Український полк ім. Гетьмана Пилипа Орлика. Формування

полку виконано досить хутко і в районі розташування дивізії, далеко в корпусному резерві, було відведено окреме місце для його землянок.

Дружно й працюючо взялися наші козаки до "будівельної" роботи і наш район уже незабаром визначався своїм порядком, гарним виглядом і чистотою та різними прикрасами землянок і "передніх ліній". Все це викликало обурення лінивих москалів. Почалися нічні, а то й удень, напади на наших козаків, що прикрасили себе жовтими погонами тоді, як солдацька маса інших полків свої погони майже вся позривала. Був випадок такої бійки, що вона майже вилилась у цілий бій. Такі відносини ще більше загострились, коли вийшов наказ про виборність командного складу. У москалів, як загальне правило, дотеперішніх командирів поскидано з їхніх постів. Українці ж хоч формально й виконали той наказ, тобто відбували загальні збори сотень і навіть представників цілого полку, але в результаті сотенними командирами та командиром полку лишилися ті ж старшини, що були ними і перед виборами. Наші 500 вояків Українського полку ще більше між собою скріплювали організаційний та ідейний зв'язок. Природна стихія походження з одного краю давала тоді себе дуже виразно знати...

Чим далі краще налагоджувались зв'язки із Києвом. У травні відбувся там 1-й Український Військовий з'їзд, в якому взяли участь і два наші делегати: пор. Стовбуненко, який там і залишився, вибраний до Ради Військових Делегатів при Центральній Раді, а другий військовий урядник, прізвище якого забув, повернувся і з захопленням давав звіт на зборах полку про те, що діялось на Україні і що він у Києві бачив і чув. Під впливом його заклику, що треба опішити додому на поміч Центральній Раді, та через ексцеси з москалями, чотири полки яких оточували наше місце постою і все більше й більше "большевизувались", почав спонтанно рости рух їхати на Україну.

Обставини ставали об'єктивно безвихідні. Москалі кругом мітингували. Воювати проти

німців не хотіли, але проти Українського полку настрої загострювалися. Збройні сутички наших з ними повторювались щоразу частіше. Чи ж був який глузд нам тоді "спасати матушку Рашею" та показувати "чудеса храбрості" і "верності руссакого оружя в зашиті отечества", як про нас говорилося у похвальному дивізійному наказі!?... В той час Начдив, що так нас розхвалював, утративши надію на можливість піднести боездатність дивізії, дістав за протекцією довготермінову відпустку і виїхав. Полк. Гарабурда зробився манекеном у руках дивізійного комітету...

Гаслом до руху на Україну, додому, і то всякими способами, став атентат на полк. К. Липовця, який одначе не вдався. Вартовий коло його землянки спас нашого полковника. Після того він перенісся до штабу дивізії, бо тут було безпечніше.*

В той час, коли влада в армії фактично перейшла до рук різних комітетів, головою дивізійного комітету став українець, фельдшер гарматного дивізіону, "розбитний" малорос, що робив собі революційну кар'єру. Він пішов на руку стремлінню українців вертатись на Україну, бо дивився на те, як на засіб усунути в дивізії "контрреволюційний" елемент і мати спокій. Тому він почав "поземляцьки" видавати різного роду "комендировки" та різні "путьовки", і так цілими групами українці посунули до Києва чи хто куди хотів. Багато з нас, прибувши на Україну, вступили в новостворені українські військові формації або в ряди Українського Вільного Козацтва в своїх рідних околицях, із чого почав свою вже дійсно українську службу перед Різдвом 1917 року і автор цих рядків.

Така, без якоїсь слави, коротка історія Українського полку ім. Гетьмана Пилипа Орлика 60-ої піх. дивізії російської армії. Але я вирішив її занотувати тому, що ці спогади характеризують ті часи, коли стара московська армія умирала, а український національний рух серед її вояцтва починав відроджуватись навіть і тоді, як обставини були безвихідні.

Інж. Д. Лимаренко
майор Армії УНР

ПІВДЕННО-ЗАХІДНІЙ КІШ ВІЛЬНОГО КОЗАЦТВА

Минає 45 років від часу, коли був заснований південно-західний кіш вільного козацтва, а в нашій військовій мемуаристиці я так і не здибав, щоб хто згадав про нього. Я хочу заповнити цю прогалину хоч витягом зі своїх спогадів і бодай хоч цим віддати пошану тим, хто приклав своїх рук до його творення і тим, хто там був і пізніше в інших частинах може поліг на полі хвали.

Я не знаю, хто подав гасло і від кого вийшла ініціатива до творення у нас на Херсонщині ВІЛЬНОГО КОЗАЦТВА. У нас — у Ревуцькому увесь час твердили, що промотором цього був Симон Петлюра, але в літературі зустрічав я ще й інші наświetлення цієї справи.

Я не знаю навіть приблизного часу постанови В. К. у нас у Ревуцькому, бо приїхав туди щойно на 2-ий день Різдва 1917 року і там застав курінь В. К. уже чинним. Пізніше я довідався, що існує такий же курінь В. К. і в Глодосах (10 верст від нас на схід) і в Марковій (15 верст від нас на північ). У Глодосах отаманом був Бондаренко, а в Марковій — Новицький. Цей же Новицький був і отаманом усього коша, до якого входили покищо ці 3 курені.

І Новицького і Бондаренка я не знав особисто і ніколи про них до цього часу не чув, натомість отамана В. К. в Ревуцькому — Дмитра Хорунжого знав ще з дитинства, бо були ми абітурієнтами місцевої міністерської 2-х класової школи. Щось у 1910 році він закінчив школу технічних десятників в Одесі і працював як доглядач при земських громадських роботах. Він був вище-середнього росту, барчистий блондин і може цьому зав-

дячує, що його як одинака у початку вересня 1915 року взяли до гвардії до Петрограду. До кінця 1917 року він не заслужив там ні одної лички, але дуже освідомився політично, бо влітку 1917 року ми вже знали його як завізютого ЕС-ДЕКА.

Моя зустріч з Д. Хорунжим, як і мій вступ до Ревуцького куреня В. К. сталися, як і все в ці бурхливі революційні часи, вільком несподівано. Як я вже згадував, прибув я до Ревуцького 26 грудня 1917 року о 6-й годині вечора. Тут мене зараз же віднайшли мої старі товариші і потягли на якесь дуже важне зібрання. Що це за зібрання було, я так і зараз вам не скажу.

Коли я переступив поріг великої залі Учительської Семінарії, я побачив на сцені Дмитра Хорунжого. Він уже був тоді у військовому френчі, в чоботях і при шаблі. Я замилувався ним і його маєстатичним виглядом. А він низьким, грудним голосом зголошував: "Від імени Добровеличківського куреня Вільного Козацтва зголошую вірність і послух Українській Народній Республіці. Присягаємо, що будемо боронити нашу Державу від усіх її ворогів: чи то зовнішніх, чи внутрішніх. Для підтримки її ми завжди готові віддати все наше майно, а коли потрібно буде, то й життя". Я остовпів: Це була найкоротша промова, яку коли-будь чув у цю революцію, а чув я їх уже досить! Що можна було ще додати до цієї промови вояка? Я зрозумів, що найкращі слова були б тут уже непотрібними.

Після нього виступали інші представники від інших організацій: Волосного коміте-

ту, Поліції, Союзу учителів, Селян, Купців, Ремісників, Інтелігенції. Тоді ж я вперше почув, як після кожного промовця бурхливо вивиралося з грудей усіх присутніх наше могутнє СЛАВА! Це СЛАВА першим зірвав Дмитро Хорунжий і далі воно вже не вгавало. Після урочистої офіційної частини тут же на залі відбулася забава з танцями і буфетом. Цього ж вечора я, на пропозицію Дмитра, став членом Добровеличківського куреня. Це дало мені змогу заізнатися з його складом і діями. Головне ж я заізнався із джерелом надхнення, яке потягло цих юнаків до українського війська. Ясно, що не всі юнаки пішли до В. К. Більшість і то значна й надалі залишилася на насиджених місцях по селах і хуторах. Більшість козаків бути ПРОСВІТЯНИ. Отже, Просвіта дала кадри для Вільного Козацтва і створила стовбур, довкола якого сформувався наш курінь. Досить того, що сам отаман був просвітянином, його заступник і осавул Іван Шевченко, який ще у 1906 році вписував Чикаленкову "Раду", а з ним усі, що завідували господарчою частиною, і багато інших — були просвітяни. Крім куреня, який стояв постійно у Ревуцькому, було ще двоє сіл, які мали відділи по 20-30 козаків і тримали їх для самооборони. Коли ж потрібні були більші сили для походу, їх викликувано до Ревуцького.

Було у нашій курені і 4 старшин: Я, І. Журжа, Є. Повитчаним і Г. Нестеренко. Ми були на спеціальних правах і лише з власного бажання могли приймати на себе ті чи інші обов'язки, а взагалі уважалися інструкторами і мали у спокійнішій часі навчити наш курінь воєнного діла. Поскільки пригадую, до цього діла так і не дійшло. Один Нестеренко, який привів із собою коло десятка кіннотчиків, дістав посаду командира кінної сотні. Взагалі ж наш курінь складався з одної кінної сотні — 30 верхівців і одної пішої — біля 120 козаків, якою командував учень воєнно-фельчерської школи — Шевченко. Ми, старшини, уважали таке явище цілком нормальним у часах революції, і ні один з нас ніколи не наважувався змінити його в свою користь. Ми думали: прийде нормальний час — настануть і нормальні порядки.

Увесь час свого існування курінь стояв у залишенім своїми господарями маетку і гідно тримав прапор Української Народньої Республіки. За цей час ніяке вороже військо не пробувало опанувати нашого містечка, а яке попадало на нашу територію було негайно розброєне. Були це все російські військові частини, які пішим порядком, часто з обозами, пересовувалися через нашу місцевість. Ми майже не мали опору і може тому наше поводження було аж надто шляхетне: крім зброї і боеприпасів ми абсолютно нічого більше не відбирали. Ми залишали властиво ворожим частинам усі вози, коні, фураж і харчові запаси, навіть зброю старшинам. Ми видавали просувним частинам від себе пропуски, в яких закликали всі установи УНР допомогати у їхнім переході через нашу територію. Пригадую лише один випадок, коли одному підполковникові відібрали золоту зброю і пістолі за те, що той почав огризатися і навіть закликав своїх підкомандних до збройного опору. Ми завжди говорили, що діємо в "імені УНР", а той пполковник: "Какая там народная республика!"

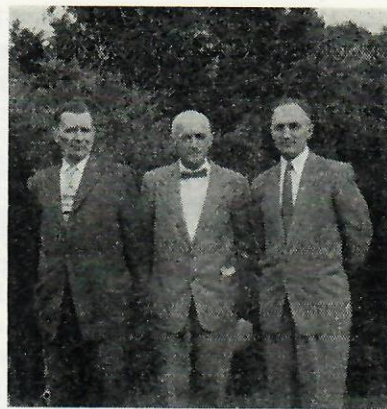
За увесь час аж до приходу Німців мешканці нашої, а також прилетлих волостей користали з опіки В. К. і нікому волос із голови не впавав. Селяни спокійно гнали самогон і гуляти, як ніколи раніше. Шлюбів цієї зими було удвічі більше, як бувало іншим часом. Не існувало й контролю руху: кожен міг собі їхати куди хотів. З останнього найбільше користувалися жиди, які ухитрялися і в цім часі анархії переводити свої комерційні гешефти.

Рівно на Явдохи (1 березня ст. ст.) ми вирушили на станцію Адабаш, куди й прибули десь надвечір. Там уже застали курені Глодоський і Марківський. Було й дві сотні німців. Увечері цього дня командир Глодоського куреня Бондаренко з німецьким підстаршиною пішов на розвітку і були обидва із засідки забиті. Перед ранком прибуло німців більше і зараз же пішли в наступ на Новоукраїнку. Уся наша кошова кіннота в кількості до 50 шабелів дістала завдання охороняти ліве крило наступаючих з боку станції Плетений Ташлик, а наша вся кошова піхота мала охороняти праве крило наступу з боку станції По-

мішна. Большевики нас довго не чекали, а потягом та імпровізованим бронепотягом вискочили перед самим носом нашої кінноти в напрямку на Плетений Ташлик. Скоро все військо: наше і німецьке зійшлося на станції Новоукраїнка. Наші козаки робили завзятий вигляд, а німці цікаво приглядалися. Німці тут хоронили свого забитого вояка, а Глодосяни повезли свого отамана до рідних Глодос. На могилі вояка німецький капітан у своїм слові сказав: "Він умер далеко від свого фатерланду, але й тут він умер за фатерланд!" Це зараз же було витовмачено, що й Новоукраїнка тепер належить до німецького фатерланду. Оцим виясненням і закінчилася наша спільна з німцями виправа на залізничні станції Адабаш і Ново-Українка.

Може з тиждень по приході німців трапився у нас випадок, який дуже зворушив усе наше суспільство і мав злосний відгомін у майбутньому. Два хлопці з крмарських хуторів, які були заселені киевськими переселенцями на бувшу поміщеську землю, одної ночі прийшли до Ревуцького і пограбували одну жидівську родину. Трапилося так, що патруль нашого куреня схопив їх на місці грабунку і посадив у "холодну". Наш отаман не хотів брати на себе відповідальності наложити на них кару самому і скликав нагальну сесію суду, який існував при курені В. К. Суд виніс жорстокий присуд, якого напевно не існує у всьому світі: розстріл без права апеляції. Вирок виконано під мурами семінарії з боку Остошника. Там же їх було і закопано. Пізніше большевики зробили з них своїх героїв революції, що "пострадали" за комунізм. Ніодне революційне свято не відбувалося без походу на їхню могилу, де виголошувалися найпалкіші промови за цих "мучеників революції".

На другий день Великодня 1918 року, коли більшість козаків святкували по своїх оселях у батьків, а ті, що були в Ревуцькому теж гуляли на вулиці з дівчатами, до Ревуцького несподівано приїхала сотня німців з гарматою і скорострілом. Вони наставили гармату й скоростріл на будинок штабу куреня В. К., а піхота обскочила будинок касарень. Кілька вартових козаків вискочили через вікно в сад. Німці поламали всю зброю, яку знайшли і, здемолювавши меблі і устаткування, вистрілили два рази в напрямку на Скопівку, від'їхали, не

Побратими з Куреня Низових Запорозців Запорізької Дивізії спіткалися в Баунд-Брук (США) після 38 літ розлуки: (зліва) хор. А. Дорошенко, майор Д. Лимаренко і "козак" д-р М. Кушніренко.

сказавши нікому й слова (Вони напевно говорили в цій справі з ким іншим). Незабаром ми почули і про гетьманський переворот.

Д. Хорунжий може з тиждень перед цим виїхав до Києва, де, казали, вступив вільним слухачем до університету св. Володимира. Не знаю, як справа ліквідації В. К. відбулася у Глодосах, але в Марковій була подібна до Ревучанської. Пізніше був пійманий Новицький і десь у дорозі застрелений. Так був ліквідований південно-західний кіш В. К.

Під час протигетьманського повстання понад 40 бувших Вільних Козаків нашого куреня під проводом Івана Шевченка на станції Помішна прилучилися до куреня смерти отамана Козубського, який оперував на відтинку Помішна-Вознесенське. Вони носили чорну уніформу, чорні шлики на чорних смушевих шапках і череп.

Після українського повстання на весні 1920 року большевицька карна експедиція заарештувала в Ревуцькому багато підозрілих для них людей, в числі яких і було 22 просвітян, які всі були розстріляні. Багато, передбачаючи це, повтікало на Казахстан і взагалі розсіялося по "необ'ятной". Так Москва з коренем викорчувала "злосну пеглоровщину", буржуазний націоналізм і "сепаратизм".

Частина південно-західного коша на весні 1920 року створили 6-й курінь Низових запорожців 1-ї Запорізької стрілецької дивізії, де вже вповні виявила вільний дух широкої Херсонщини. Але про це буде мова окремо.

В. Задоянний

полковник Армії УНР

ГЕРОЙСЬКА СМЕРТЬ ХОРУНЖОГО МИКОЛИ ШУРГАЛЬСЬКОГО

(Уривок з праці "Московська навала")

Уже о четвертій годині ранку хорунжий Микола Шургальський підтягував свою імпровізовану артилерію. У вчорашньому бою страчено майже всіх коней, а треба було поставити гармати на нове місце, замаскувати. Чекали контратаки ворога.

Півгодини продовжувався гарматний вогонь. І враз усе стихло. Тільки чулося пахкання окремих рушничних пострілів. Із-за напівзруйнованого хутора вискочили три ворожі тачанки. Вони йшли кривою, ухиляючись від начального вогню. За ними, розвернувшись у лаву, сунула піхота. Одна із тачанок повернула просто на вогневу позицію хорунжого Миколи Шургальського. Бунчужний Довженко нервувалася.

— Цокнути її зараз, пане хорунжий!

— Підожди, не горячкуйся, — спокійно відповів хорунжий. — Нехай ближче підійде.

Він схилився на одно коліно й припав до панорами.

Від пострілу гарматка підскочила. На місці тачанки схопився тільки стовп чорної куряви.

Вогонь перенесли на піхоту. Гарматку хорунжого Шургальського зауважив ворог. Зразу два кулемети вдарили по ній. Тяжко схилився на станину бунчужний Довженко, затиснувши на плечі рану, розбитою розривною кулею. Спіткнувся подавач набоїв старший уже віком селянин Бойко, підтиснувши під себе лоток з набоями і більше вже не встав.

Хорунжий Шургальський знов устав до панорами.

Один кулемет бив з руїн мурованого хліва. Микола навів туди свою гарматку. І коли він вистрілив, то побачив, як цегляний порох підійнявся на тому місці, де був уставлений ворожий кулемет.

З другим кулеметом розправились наші кулеметчики.

По одному пробираючись густим чагарником, ворог відходив назад.

Микола витер шликом шапки розпалене

чоло і тут тільки зауважив, що він був пробитий кулями в трьох місцях. До нього підійшов командир дивізії отаман Зраецький.

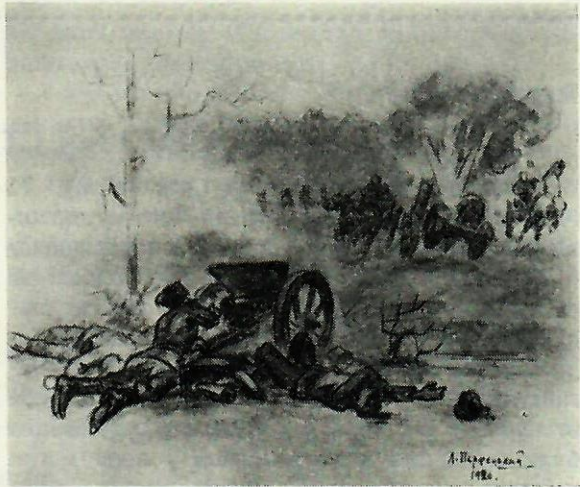
Ну, як, витримаєш, друже?

Микола нічого не відповів, тільки лише поглянув на отамана, й у взгляді його була відповідь: "А як же інакше! Витримаю або наложу головою".

Друга ворожа контратака. Видно ворог підтягнув кулемети, вони строчили завзято і безупинно, зрізуючи частими чергами гущу чагарника. Ворога було понад 300.

Багато з них падали і так лежали, але решта короткими перебіжками йшла вперед.

Хорунжий Микола Шургальський завзято ладував гарматку й бив, бив по ворогові.

І враз Микола упав. Кулеметною чергою йому пересікло обидві ноги. Падаючи, він побачив, що ворожі лави вирвалися вперед і хутко, дуже хутко досягнуть наших позицій. Перемагаючи біль, він на колінах підповз до гарматки, заладував її і вдарив картечею. Вороги розбіглися, укриваючись у найближчих вирвах.

У голові в нього вже гуло від втрати крові. Червоні, сині, оранжові, жовті кола попливли в очах Миколи, і він стратив притомність...

ІЗ ЖИТТЯ СБУВ В КАНАДІ

Група членів 10-ої Станиці СБУВ у Саскатуні.

Михайло Лубик

ДО ІСТОРІЇ 10-ОЇ СТАНИЦІ В САСКАТУНІ

На широких просторах Саскачевану та Альберти віддавна перебувало багато колишніх українських вояків, що розгосподарившись на багатій канадійській землі або взагалі за щоденною зарібковою працею не завжди шукали контакту з організаціями колишнього українського вояцтва і перебували поза його організаційними рамами. А в той же час потреба втілення їх в станову ветеранську організацію була більш ніж очевидна, бо ж і вони могли увілляти свою краплину праці і свого, дуже часто тяжко запрацьованого, гроша у загальну скарбницю українського національного дорібку у Канаді. Перемагають лише зорганізовані і нерозпорошені. Потреба заснування Станиці СБУВ у Саскатуні стала на порядок денний у праці тодішнього його проводу, а це завдання довелося здійснити мені — авторові цих скромних рядків.

Перебуваючи в Саскатуні і належачи до СБУВ ще перед 1952 роком, я вже тоді одер-

жував від Генеральної Управи різні її обіжники та інформаційний матеріал про життя українського вояцтва у Канаді. Тим самим пощастило мені бути і на Першому Всекрайовому З'їзді членства СБУВ, що відбувся в Торонті вкінці 1952 року. Яка була приємність і безмежна радість бути на цьому З'їзді — з'їзді бувшого вояцтва Української Армії та в атмосфері побратимства стрінуті там вояків усіх ранг — від генерала до рядового включно, бачити учасників Зимового Походу — цих лицарів Залізного Хреста.

Зі З'їзду я виніс якнайкраще враження і остаточно переконався в необхідності заснувати станицю СБУВ у Саскатуні, що зміг здійснити лише в 1955 році, бо до того часу умови моєї зарібкової праці не дозволяли на здійснення цього задуму. До організаційної праці, за порадою тодішнього голови Генеральної Управи ген. М. Садовського, приступив я разом із побр. В. Маїком. Організаційні Збори

відбулися 28 серпня 1955 року. До першої управи Станиці увійшли: Михайло Лубик — голова, Петро Калининчук — заст. голови, Максим Сірий — секретар і скарбник. Постановою Генеральної Управи з дня 7 вересня 1955 року новостворену станицю було затверджено, як 10-ту Станицю СБУВ.

10-та Станиця в Саскатуні нечислена, її особовий склад досягає лише 12 осіб, більшість її членства мешкає поза містом, що створює несприятливі обставини для систематичної праці. Але і в цих обставинах цей невеличкий гурт колишніх вояків Української Армії, людей ідеї і самопосягати, рік-річно влаштовував панахиди-академії по Головному Отаманові С. Пелюрі і полк. Е. Коновальцеві, скромними імпрезами відзначав річниці Крут і Базару, систематично переводив грошові збірки на допомогу українським інвалідам та на інші потреби українського національно-громадського життя і сумлінно виконував усі постанови Генеральної Управи СБУВ.

ральної Управи СБУВ. Високо оцінюючи працю Комітету Українців Канади, Станиця рік-річно делегує до його місцевого відділу своїх представників.

Говорючи про працю Станиці, належить висловити щиру подяку Управі Української Православної Громади у Саскатуні, о. парохам Слюзарові і Бойковичеві, пр. В. Назарукові за їх моральну і матеріальну поміч для Станиці.

По упливі п'яти років свого існування Станиця втратила двох членів: побр. М. Лубик переїхав на сталий побут до Едмонтону, а побр. М. Сірого, з огляду на стан здоров'я, звільнено від обов'язків члена управи. Побр. С. Мацьків — глава Станиці, хоч і молодий ще віком, старається разом з управою продовжувати започатковану Станицею працю для загальноукраїнського добра і перемоги над ворогом, маючи надію донести український бойовий прапор до вільної незалежної Української Держави.

УХВАЛА 7-ОЇ СТАНИЦІ У ГАМИЛТОНІ

Загальні Збори 7-ої Станиці у Гамилтоні, що відбулися 7-го жовтня 1962 року, ухвалили просити Генеральну Управу реорганізувати справу видання «Бюлетеня СБ-УВ»: видавати що два місяці, збільшити об'єм, поширити тематику і змінити назву на загальну.

Ставлячи ці вимоги до «Бюлетеня СБ-УВ», Управа Станиці взяла на себе обов'язок допильнувати щоб усі члени Станиці передплачували «Бюлетень» та регулярно вносили передплату, а також поширення ко-

ла його читачів і передплатників серед українського громадянства.

Це не перший раз 7-ма Станиця виявляє так велике зацікавлення справами видання «Бюлетеня». Внесок про потребу його видання поставили члени цієї Станиці на 3-ому З'їзді СБУВ. 7-ма Станиця покрила кошт видання 2-го числа «Бюлетеня», прийшла з допомогою в набутті певної кількості паперу для його потреб і т. ін.

За цю увагу до справ «Бюлетеня» і за поміч у його виданню Членству і Управі 7-ої Станиці СБУВ — щира подяка.

ЗАКЛИК ГЕНЕРАЛЬНОЇ УПРАВИ СБУВ

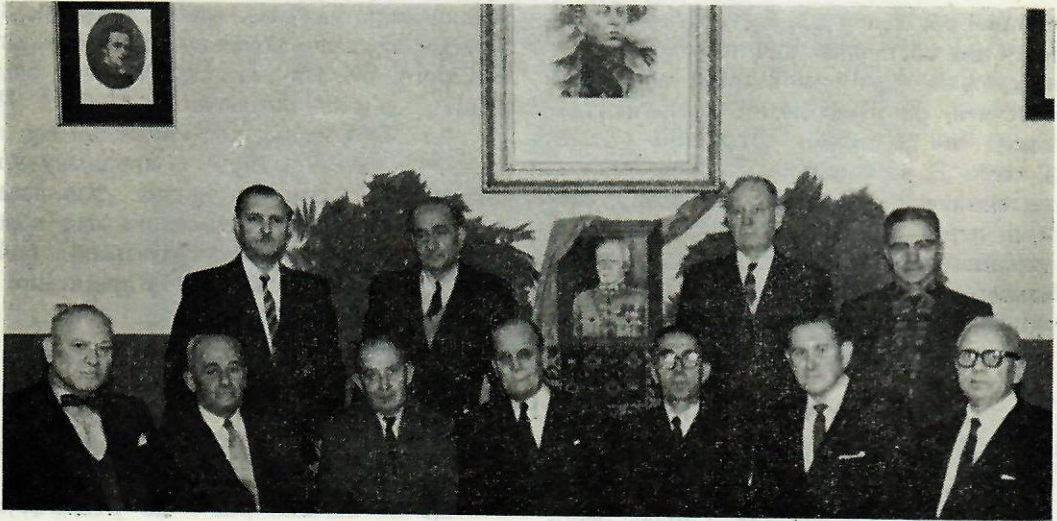
В січні м-ці 1963 року Український Нарід у Вільному Світі урочисто відзначатиме 45-ті роковини Бою під Крутами, в якому Українська Молодь тиждень після проголошення 4-го Універсалу, зложила свою жертву в обороні своєї Батьківщини.

Організуючи панахиди, схилімо наші чола перед світлою пам'яттю поляглих під Крутами. Щирим побратимським привітом привітаймо живучих між нами Героїв-Крутянців і зокрема Коменданта того Бою — сотника Армії УНР Аверкія Гончаренка, що перебуває нині в США.

Надсилайте Ваші привітання на адресу Генеральної Управи СБУВ і вони будуть переслані далі.

СОЮЗ УКРАЇНСЬКИХ ВЕТЕРАНІВ В С.Ш.А.

КЕРУЮЧІ ОРГАНИ СТАНИЦІ СУВ У ЧІКАГО

Сидять (зліва на право): побр. А. Пльонсак, пор. М. Ткаченко, полк. А. Даниленко, майор В. Рудецький, полк. Н. Горбач, інж. сот. Ю. Артюшенко, інж. хор. М. Фещенко-Чопівський. Стоять: пор. Ст. Будний, майор С. Зелінський, М. Личик, майор В. Зарицький.

ВІДЗНАЧЕННЯ 45-ЛІТТЯ ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКИХ ЗБРОЙНИХ СИЛ У ЧІКАГО

8-го грудня 1962 року Станиця Союзу Українських Ветеранів у Чикаго урочистими сходами членства відзначила 45-ліття відродження Української Регулярної Армії та 43-ту річницю її Зимового Походу. Сходина відкрив голова Станиці — майор В. Рудецький. Привітавши гостей, зокрема о. прот. М. Литваківського й пані генералову Ф. Омелянович-Павленкову, він закликав присутніх вставанням і хвилиною мовчанки шанувати пам'ять полеглих та передав далі ведення сходи інж. сот. Ю. Артюшенкові.

Було зачитано листи з привітаннями від членів Станиці з провінції. Майор В. Рудецький прочитав присвяту цим двом історичним датам, давши слухачам перебіг славної епопеї відродження й змагань Української Армії. Пор. Ст. Будний відчитав, друкований уже в пресі, нарис ген. М. Крата «Лунали дзвони і гармати», присвячений Зимовому Походу.

У другій частині Сходин сот. Ю. Артюшенко подав звіт із діяльності Управи Станиці, коротко переповів історію її повстання та навітлив перспективи у майбутнє.

По цьому всьому інж. хор. М. Фещенко-Чопівський відчитав реферат, присвячений українському повстанському рухові.

На кінці відбулися обмін думок і побратимська гутірка. Всі висловлювалися за тим, щоб такі сходи відбувалися частіше

та щоб на кожних з них зачитувалися спогади з визвольних змагань.

На другий день відзначення згаданих історичних подій було закінчено молебнем у Соборі св. Володимира, який відправив о. прот. Ф. Білецький.

СУВ у БОФАЛО

5-го жовтня 1962 року в Бофало відбулися організаційні збори місцевої Станиці СУВ. До Управи Станиці увійшли: ген. хор. В. Ге-

расименко — голова, сот. І. Гнойовий — секретар, сот. Л. Єрмолаєв — організаційний референт і пор. О. Матух — скарбник.

КАРПАТСЬКІ СІЧОВИКИ В ЧІКАГО

Збройна боротьба Карпатської Січі в обороні своєї Української Держави в 1939 році записана в історії Визвольних Змагань нашого народу як героїчні дні бравурної боротьби за честь і волю. Карпатська Січ була тією українською військовою формацією, що перша повстала проти зазіхань Гітлера й Мусоліні на Українські землі та проти диверсійних нападів поляків на наші кордони, що були забезпечені міжнародними договорами. Так, у Карпатській Україні, розпочалася Друга Світова війна за право вільного життя на своїй землі і за справедливість. Карпатські січовики перші в тій війні жертвували своїм життям за ті ідеали. Тисячі склали свої голови на полі бою, в малярських або польських, російських, німецьких концетраках. А інші з них продовжували далі боротьбу в рядах Української Повстанської Армії або 1-ої Української Дивізії Української Національної Армії.

Тому не личило Побратимам Січовикам, що нескорені ворогом покинули рідну землю і вийшли на еміграцію, тут, серед американського добробуту, забувати про ті історичні факти та про своє ж минуле, що кличе нас ушановувати ті події і світлу пам'ять полеглих Побратимів та далі плекати ідею боротьби за волю і славу Карпатської України як невід'ємної частини Великої Самостійної Соборної Української Держави.

До цього часу в Чикаго було тільки представництво цієї формації Українських ветеранів, що репрезентувало Братство Карпатських

Січовиків у місцевому Комбатантському Комітеті та в спорадичних випадках загально-городського життя.

Дня ж 24 листопада 1962 року в залі Українського Національного Музею відбулися установчі збори цих комбатантів, які, згідно з т. 17-ою статуту Братства, заснували Курінь Братства Карпатських Січовиків у Чикаго. На Курінного обрано Сотника Ант. Кушинського, а на писаря побратима м-гра М. Яшка. Цьому ж провові доручено бути уповноваженими представниками в Міжкомбатантському Комітеті.

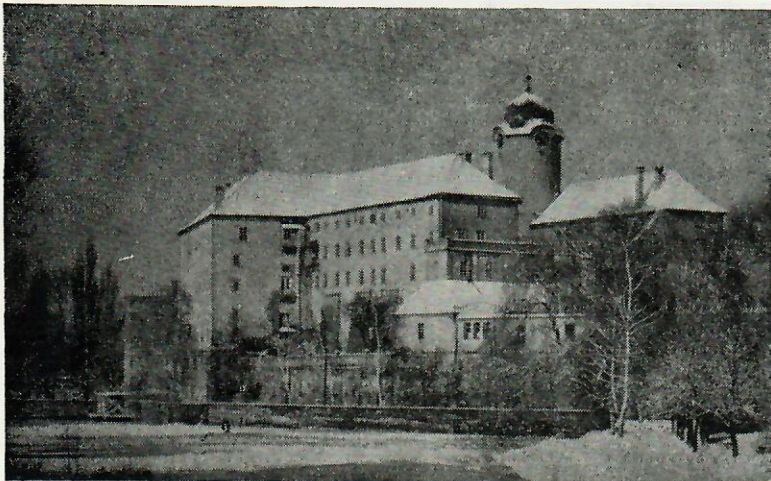
На зборах постановлено, що Курінь Б. К. С., як організація, є чисто становим, вояцьким ветеранським (комбатантським) об'єднанням і це означає його мету й завдання. До його складу входять січовики з різних місць походження, різних політичних поглядів і різних віровизнань, бо так було в рядах Карпатської Січі, коли ми бились проти спільного ворога.

Відносно інших українських самостійницьких ветеранських (комбатантських) організацій винесено постанову: толераційно ставитись до них, незалежно від їхнього ідеологічного забарвлення.

Чикаго, Р. Б. 1962, Листопада 25-го дня.

М-гр М. Яшко
Писар

Сотник Інж. Ант. Кушинський
Курінний

В 40-ві РОКОВИНИ УГА

Замок, в якому містилася Українська Господарська Академія в Подєбрадах.

ЛІТОПИС «СВЯТОГО БЕЗУМСТВА»

Абсольвенти Української Господарської Академії в Подєбрадах і Українського Технічно-Господарського Інституту спільним зусиллям уфундували вічно тривалий пам'ятник своїй «Альма Матер», яким є два томи збірника статей, спогадів, документів, фот та інформаційного матеріалу:

«Українська Господарська Академія в Ч.С.Р. (1922 — 1935)» та

«Український Технічно - Господарський Інститут (1932 — 1952)».

Старанно видані і гарно оправлені ці два томи, крім мемуарового і інформаційного матеріалу, містять до тисячі прерізних фот, що займають тут понад 150 сторінок.

Студенти Подєбрадської Академії — колишні юнаки з начальником школи — генералом М. Шаповалом.

Студенти Подебрадської Академії — колишні вояки Запорозької Дивізії.

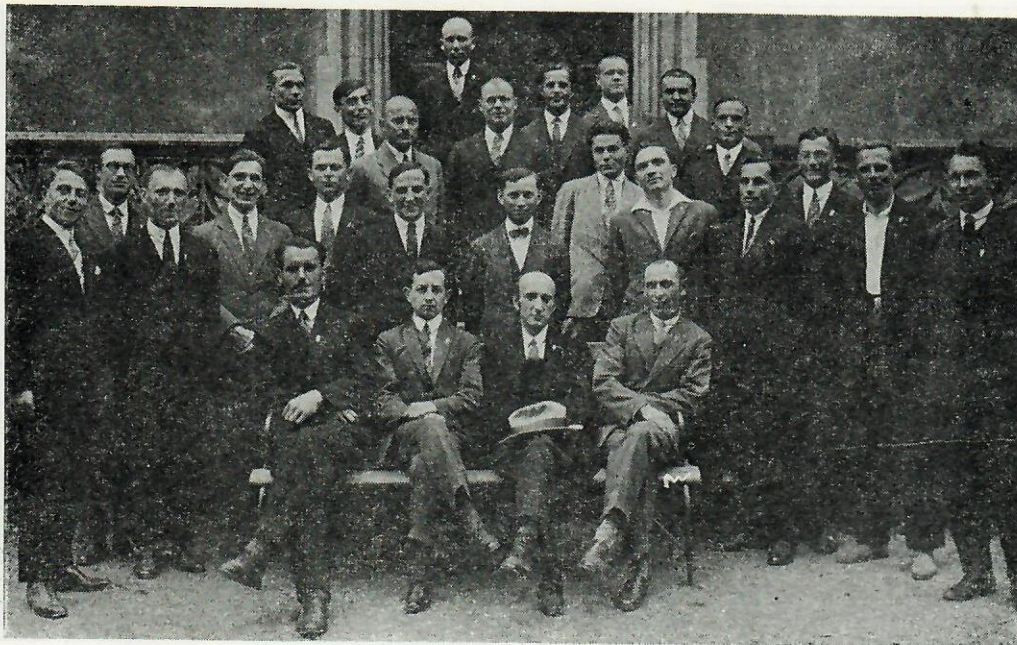
Кілька разів, коли ми брали до рук це прекрасне видання з метою написати кілька рядків про нього для читачів «Бюлетеня», і коли за кожним разом, перебігаючи текст, ми доходили до розділу ілюстрацій, — наші думки пирнали в минувшину, бо тут, як це зазначив інж. Е. Маланюк, «що не ім'я — то постать, то — фрагменти доби». Професура — це історичні постаті 20-их років цього століття: члени Уряду УНР, визначні громадські, політичні і культурні діячі. Студенство — це пів тисячі «національних інженерів», що вийшли з цієї «лабораторії українця новітньої доби» і сьогодні, розкидані по цілому світові, усюди стоять на чолових становищах української національної роботи і сучасної визвольної боротьби.

Були такі, що Українську Академію в Подебрадах в часі її творення називали «святим безумством» (стаття проф. Б. Лисянського), бо не вірили, що в еміграційних умовах можна створити свою Національну Політехніку. Зчасом було сказано, що «сталося чудо» (стаття інж. Е. Маланюка). А сьогодні, в 40-ву річницю організації УГА,

в ретроспективі минулих десятиліть, вже можна побачити і об'єктивно оцінити ту велич праці, яку в Подебрадах передовсім, а потім в Регензбурзі і Мюнхені ця Українська Національна Політехніка перевела, як українська висока школа і як академічне середовище.

Оцінка праці УГА-УТГІ це — широка тема для окремої і глибшої статті. До того ж може бути і різний підхід до оцінки цієї праці та ролі, яку відіграла Академія в українському національному житті. Для нас колишніх українських вояків Українська Господарська Академія в Подебрадах це — окремий етап у нашій визвольній боротьбі, це — змобілізоване спільне зусилля дати для цієї боротьби нові висококваліфіковані кадри працівників для державно-творчої праці як на еміграції, так і на рідних землях в будучині.

Еміграція це — лише зміна форм і метод боротьби та її зброї. Ця теза бувших військовиків і в першій мірі св. пам. Командарма ген. М. Омеляновича-Павленка, була висунута вже в перших часах по пере-

Студенти Подебрадської Академії — колишні вояки 3-ої Залізної Дивізії.

ході Збруча. Про це згадує і інж. Е. Маланюк в статті «Чверть століття», що розміщена у першому збірнику, і пише: «Десь року 1922 впало чітко сформульоване гасло культурної творчости. Вийшло воно — а це треба для історії підкреслити — з того кола військових, яке виразно побачило, що культура — теж зброя...»

Пригадаймо при цьому спонтанний гін серед вояцтва до продовження перерваної війною вищої освіти, що розпочався в 1921 році в таборах інтернованих у Польщі творенням студентських громад, а в наступних роках масовим нелегальним переходом «зеленої» границі Польщі з Чехо-Словаччиною. Візьмім під увагу, що основні кадри УГА творило власне це бувше українське вояцтво, що було звільнене з Української Армії в «безтермінову відпустку для продовження вищої освіти»... І ми побачимо

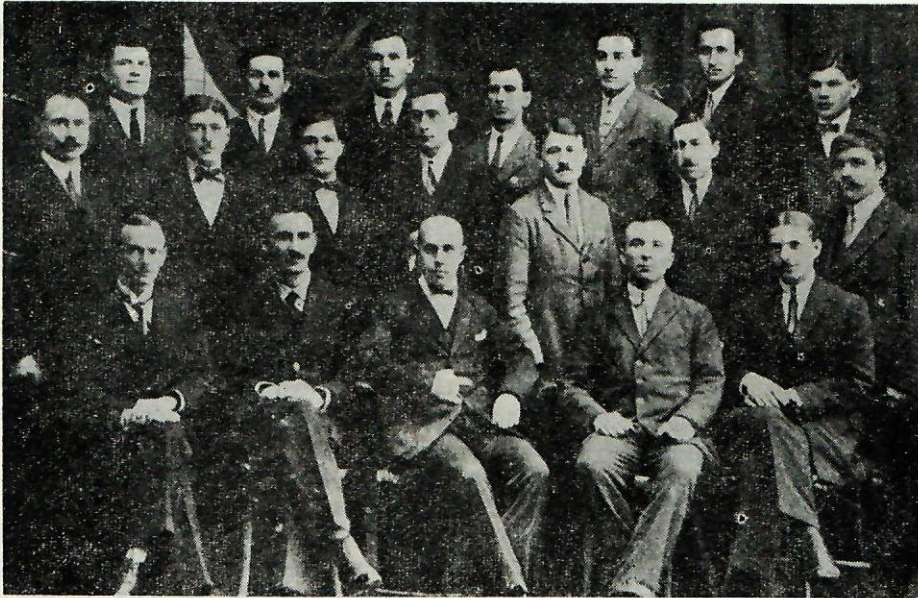
чому Українська Господарська Академія у Подебрадах кожному українському воякові може бути близька та рідна і чому він може бути гордий й з її досягів.

Перегрупування сил і методів боротьби, в якій місце генералів і полководців зайняла українська професура, цілковито вдалося. Вдалося «святе безумство 1922 року» так, як в свій час вдався вихід з «Трикутника Смерти» під Любарем, як вдався Зимов Похід «Лицарям абсурду» в українській збройній боротьбі.

Давши всебічне освітлення праці УГА і УТГІ, показавши всіх провідників і учасників цього тодішнього академічного і культурного здвигу української еміграції, — виданням цих двох томів зроблено великий вклад в українську новітню історію.

І. Липовецький.

Студенти Подебрядської Академії — колишні вояки 6-ої Стрілецької Дивізії.

Инж сот. Ю. Артюшенко

В 40-ЛІТТЯ УГА ТА 30-ЛІТТЯ УТГІ

(Уривок з промови на Товариській Зустрічі професорів, абсолювентів і студентів УГА-УТГІ 22 грудня 1962 року в Чикаго)

...Під рев гармат, торохкотіння кулеметів, змагались ми — тодішні вояки за українську землю, за державність. Від зброї пішли до науки, щоб знанням піднести якнайвище доброту української землі.

Вояк — професор чи студент, науковець чи суспільно-господарський працівник, підпільник, революціонер чи знову вояк — це пройдені етапи багатьох із нас.

Від доби до доби, від покоління до покоління, по розстеленім рядні безконечности, пливе з минулого в майбутнє, переливаючись на нас, ота непорушна в своїх основах відвічна українська ідея — еліксир безсмертя для нашого спрагненого волі народу. І в містерії цієї тягlosti української національної ідеї бере участь й наша Альма Матер, все збільшуючи і збільшуючи число посвячених. Бо ж її основоположники були, величні в своїй власній духовій, моральній і ідейній вартості, учас-

ники Крут, Зимового Походу, Базару та інших безсмертної слави дороговказів. Та й не тільки основоположники, але й дальші, що йшли за ними, професори і студенти це теж переважно учасники визвольної боротьби українського народу, — виразники різних її форм виявлення, включно з політичними в'язнями, що побирали її науку з в'язниць.

Повну оцінку нашої Альма Матер зможе дати тільки Вільна Українська Держава, але вже й сьогодні дається ствердити її велике значення для українського народу, зокрема ж в тому, що вона навязала тягlostь до старої української культури — на її прадавніх непорушних основах...

З нашої Альма Матер ми горді. Хайже сьогоднішній ювілей натхне нас рушійними задумами, творчими починами та світлими перспективами в майбутнє!..

НАШІ ЮВІЛЯТИ, НАШІ ПРИХИЛЬНИКИ, НАШ АКТИВ

Підполковник Яків ЗАКРЕВСЬКИЙ

Пполк. Яків Закревський з дружиною.

Квітень 1949 року, на фоні австрійських гір.

У минулому числі нашого "Бюлетеня" ми подали інформації про життя Відділу СУВ в Аделаїді (південна Австралія), яке може заімпонувати кожному кількістю своїх імпрез та допомогоювою акцією на національні цілі. Успіх у праці цього невеличкого числом Відділу СУВ, що нараховує лише 29 членів, у великій мірі належить завдячити тому авторитетові, яким втішається голова Відділу пполк. Я. Закревський. Кришталево чиста і скромна людина, ідейний патріот і безкомпромісовий соборник — він і сам не шкодує ні праці, ні гроша зі своєї скромної інвалідської пенсії на різні національно-громадські потреби, і є живим прикладом українця, що із справжньою самопосвятою працює для визвольної справи України.

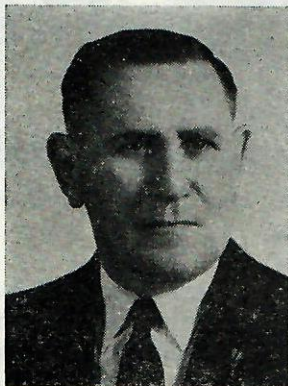
Пполк. Яків Закревський народився 23 жовтня 1893 року. В Українській Армії перебуває від 12 березня 1918 року. Закінчивши 1-шу Київську Інструкторську Школу Старшин, був призначений до кулеметної сотні 1-го полку Січових Стрільців, яким командував св. пам. полк. Р. Сушко. Коли Корпус Січових Стрільців в Трикутнику Смерти під Любарем було розпушено, пполк. Я. Закревський включився до Волинської дивізії, з якою перебував Зимовий Похід та ділив сумні і радісні хвилини аж до часу звільнення його у безтермінову відпустку з Армії УНР. Є Лицарем Залізного Хреста і Хреста Симона Петлюри.

На еміграції в Австралії у вересні 1950 року пполк. Я. Закревський був обраний на першого начальника новозаснованого Відділу СУВ в Аделаїді. За його каденції в Аделаїді відбулася перша академія, присвячена Головному Отаманові Симонові Петлюрі. В 1951-1953 роках пполк. Я. Закревський у двох каденціях очолював Українську Громаду Південної Австралії. У визнання його заслуг перед Громадою 27 вересня 1953 року його одностайно було обрано на почесного голови Громади. Від лютого 1961 року він очолює знову СУВ у Аделаїді.

Дорогому Побратимові Зброї наш щирий вояцький привіт і наші найкращі різдвяні та новорічні побажання.

Інженер Юрій АРТЮШЕНКО

Інж. Юрій Артюшенко
сотник Армії УНР

“Перед старими кадрами Української Армії ще багато роботи, яку ніхто за них не зробить” — не так давно писав нам інж. сот. Юрій Артюшенко, з яким лучить нас спільна праця на вояцькому відтинку і з’окрема в “Бюлетені СБУВ. І коли ми приглядаємося до його сьогоднішньої громадської і публіцистичної праці взагалі, а на відтинку СУВ в США зокрема, — ми бачимо, що ці слова були писані не для “красного слова”.

Інж. Юрій Артюшенко народився 15 квітня 1899 року на Полтавщині. В 1917-1921 роках був активним учасником збройних змагань. В пізніших часах УГА в Подєбрадах і УТГІ в Регензбурзі були його “альма матер”. В 1937-1940 роках був на становищі заступника гонимого Українського Національного Об’єднання в Берліні. В 1940-1941 роках працював в кооперативній і господарській системі в Галичині...

Це є головні етапи життєвого шляху інж. Ю. Артюшенка. Але і тут, за датами років, як і у кожного українського вояка, криється безліч отої “жорстокої долі”, якої час і обставини їм не жалували.

Ще перебуваючи в таборі інтернованих у Каліші і співпрацюючи з УВО, інж. Ю. Артюшенкові доводилося не раз переходити кордон Польщі (див. його оповідання “Через Карпати”), влаштовувати зустрічі, переносити нелегальну літературу, бути арештованим, що

на щастя кінчалося тільки відтранспортованням назад до табору. В 1934 році, на домагання польської влади, йому було відмовлено права побуту в ЧСР. Розпочалася мандрівка по світі в пошукуванні сталого притулку: Німеччина, Румунія, Болгарія, Туреччина, Греція, Італія... і так до 1937 року, в якому йому пощастило легалізуватися в Німеччині.

Але інж. Ю. Артюшенко знав за що терпів — був українським вояком, був учасником українського змагу за вільність своєї батьківщини. А свою приналежність до Української Армії він високо цинив і цинить. Для прикладу наведемо тут хоч би такий фрагмент з його життя. На зборах старшин в Коломиї, за часів німецької окупації і в присутності німецьких представників, він заявив, що “коли німцям справді залежить на перемозі над москалями, то вони повинні тільки сприяти відновленню вповні незалежної Української Армії... Я, як старшина Української Армії, перебуваю в безтерміновій відпустці і тому піду до війська тільки на її поклик, бо українські військові обрії не сміють починатися щойно в найновіших часах, вони повинні спиратися на національно-військових традиціях державного періоду нашої доби”...

Про українські національно-військові традиції інж. Ю. Артюшенко часто згадує і в своїй майже 30 літній журналістичній і публіцистичній праці. В статті “Профан”, що була видрукована в “Українському Слові” з 17 грудня 1961 року, він, напр., писав: — “Профан навіть Українську Військову Організацію, яку творили кадри Української Армії, не вважає за дальше звено Армії УНР”... Профан через свою необізнаність з цим усім знецінює традиції регулярної Армії УНР”...

“Не гола військова сила, а духовість і національно-військові традиції є головними рушіями життя”... — пише інж. Ю. Артюшенко в ч. 12 нашого “Бюлетеня”, закликає до плекання цих традицій і вірить, що “час вже в недалекому майбутньому надасть їм у житті реальних форм”...

Щасти Боже, дорогий Побратиме!

Дня 4 вересня 1962 року, в притулку для старших віком при католицькому монастирі у Франції, помер від рака шлунку Сотник Армії УНР
св. пам. В А С И Л Ь З А С Т Е Л А

Покійний народився 9 травня 1889 року в слободі Великий Бурлук на Харківщині. В Армії УНР служив: в Дорошенківському полку Запорізької Дивізії, І Кулеметній Дивізії і останньо, як к-р батареї, в 5 Гарматній Бригаді 5-ої Херсонської Дивізії.

На еміграції в Польщі був дійсним членом Відділу Українського Центрального Комітету в Площічно і кількакратним членом Управи Відділу, учителем на курсах для неграмотних і в дитячому садку, відаючи громадській праці час свого відпочинку від важкої праці в тартаку. При німецькій окупації був дійсним членом УНО. В липні 1944 року був евакуований з Площічно (Польща) разом з більшою частиною громади до Кремсмінстеру в Австрії, а потім переїхав до Франції, де перебував в притулку для старших віком.

Вічна пам'ять Тобі, дорогий Побратиме!..

1-го грудня 1962 р. відійшов у Вічність у Трентоні, Нью Джерсі,
проживши 65 років,

бл. п. ДМИТРО ПОТОРОКА

підполковник 4-ої Київської Дивізії Армії УНР, Лицар Залізного Хреста,
Хреста ім. Симона Петлюри та Военного Хреста, учасник історичних
Першого й Другого Зимових Походів.

Покійного поховано в Бавнд Бруку. Похоронні відправи відслужив
Високопреосв. Владика Мстислав в асисті численного духовенства.

Хай легкою буде Йому земля гостинної Країни Вашингтона!..

ДОРОГІ ПОБРАТИМИ!

Коли на наш український Свят-Вечір за-сяє на небі перша зірка і коли Ви в Вашою родиною засядете за Святу Вечерю, — хай думки Ваші на хвилину полинуть у нашу мнущину, коли 45 років тому, на поклик національного сумління, Ви стали в ряди бор-ів за волю України.

При сьєві цієї різдвяної зірки пригадайте на хвилину як радісно світило сонце у цьому незабутньому і дорогому нам 1917-ому році, якою чудовою мелодією забрєніло по цїлій Україні українське слово, яким чудовим був отой золотий чар відродження Вашої Батьківщини і як, з кожним новим Універсалом, все більшим і жвавїшим темпом билося Ваше серце — серце українського вояка, що став до боротьби за вільність своєї Батьківщини! Пригадайте величні дні — 22 січня 1918-1919 років, актами яких, спираючись на силу відродженої Української Армії, українська нація сказала своє остаточне слово і на віки-вічні поставила дороговказ майбутнім поколінням!

Але “шлях звільнення кожної нації густо кропиться кров'ю” — писав наш незабутній Головний Отаман Симон Петлюра. І в обороні Вашої Батьківщини Ви не жалували Вашої

крови. Ви зросили нею безмежні степи України і вкрили могилами борців Ваш шлях лицарської боротьби від Дону до Карпат і Сяну, від Арсеналу Крут і Листопадового Зриву до безсмертного Базару.

І при сьєві цієї різдвяної зірки, перед пам'яттю тих, що полягли на полю слави, що померли на чужині, не дочекавшись дня остаточного визволення своєї Батьківщини, — схилимо низько наші чола. А нас, що волею Провідіння залишилися при житті, хай грядучий Новий Рік зустрїне на позиціях національно-громадської роботи бадьорими, повними сил для боротьби і віри в нашу перемогу!

Хай Всевишній у цьому Новому Році додасть нам сил і витрєвалости, хай зміцнить нашу вояцьку єдність, хай усуне з нашого вояцького життєвого шляху все те, що у важких умовах нашого еміграційного буття може нас роз'єднувати, і хай наблизить нас до тої святої мети, що 45 років тому поставила нас під бойові прапори УНР і під провід незабутнього нашого вождя — Симона Петлюри!..

Генеральна Управа
Союзу Бувших Українських Вояків
у Канаді.

СІЧНЕВЕ ЗВЕРНЕННЯ

до членів Станиці та розсіяних по світі побратимів по зброї.

Дорогі Побратими!

5 січня 1963 року ми вступаємо в шостий місяць існування нашої Станиці. Основоположниками її були колишні вояки Армії УНР —

члени СУВ ще з Європи. Вони на державницьких підвалинах намагаються пов'язати в своїх рядах усіх тих, які своєю дією репрезентують різні періоди і найрізноманїтніші форми вияву визвольних змагань.

Їхні ідеї знайшли відгук і поза Чикагом та С.Ш.А. — як серед рядового вояцтва, так і серед старшин, з генералами включно.

Тому ж, що їхні ідеї органічно пов'язані з Державними Актами 22 січня 1918 і 1919 рр., і коріняться в традиціях Української Армії, у складі якої багато їхніх побратимів полягло на полі слави в обороні цих Актів, Управа Станиці вважає за відповідне це відзначити оцим своїм Січневим зверненням до всіх побратимів по зброї.

У минулому 1962 році ми відзначували 45-ліття відновлення Української Регулярної Армії, а в цьому 1963 році відзначаємо 45-ліття відновлення Української Державности і 44-ліття соборности — 22 січня 1918 і 1919 років.

Ці дати, зокрема для нас військовиків, є символами священної законности української державности й українських збройних сил — Армії УНР, бож ми, утверджену цими датами законність і встановлену ними ієрархію національних вартостей, прийняли за найвищу цінність української нації і засвідчили це своїми кровними актами.

В обороні тої ж священної законности і тої ж ієрархії національних вартостей своїмо ми, українські вояки, і сьогодні. Одним-єдиним річищем української державної дії під покровом священної законности і правопорядку — це є наша мета, до якої дороговказами для нас є: оті високі моральні основи, оті ідейно-ідеологічні засади та отой чинний ідеалізм Української Армії, якому мало які армії можуть дорівнювати, як це вже сьогодні стверджує і воєнна історія. Їх ми прагнемо плекати й тепер.

Власне завдяки цим своїм властивостям і оновленим тисячолітнім військовим традиціям Українська Армія впоїла в український народ жагу всенароднього державницького чину,

що ось уже відродовж 45 років гідно боронить духово-культурні й морально-етичні цінности не тільки свої, але й усього світу, хоч світ це не завжди хоче бачити.

Іскра давніх-прадавніх національно-військових традицій розпалила визвольний зрив у 1917 році. Ця іскра не погасла, а ще з більшою силою жевріє в українському народі і в наш час та місцями спалахує вщим огнем.

Плекаймо ж українські військові традиції і надалі. Плекаймо традиції Української Армії. Плекаймо традиції, питоменні українському народові в усіх його державницьких періодах. Плекаймо їх зорганізовано й нерозпорошено, бо, як казав Головний Отаман Симон Петлюра, — перемагають лише "зорганізовані і нерозпорошені".

Хай же джелелом сили хотіння плекати традиції будуть нам дати двох Великих Січнів, що із золотоговерхого Києва, через Крути, Зимовий Похід і Базар, крізь усі минулі сорок п'ять років, дзвенять в українських серцях чинном волі та ген-ген просторами линууть у вічність і запалюють усе нових і нових борців спрагою великого змагу.

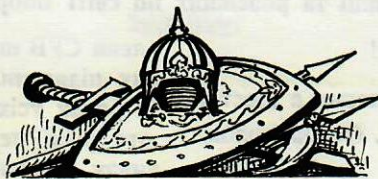
Хай нам на цім шляху в новому 1963 році присвічують дороговкази Державних Актів 22 січня 1918 і 1919 рр., якими є: одність національної волі, одність державницької думки та односпрямованість державницької дії.

Тож, поруч Щасливого Нового Року, бажаємо нашому членству і всьому українському вояцтву розсіяному по світі, щоб цей рік був для нас не безплідно страченим часом, але роком нових державно-творчих задумів і чинів

За Управу Станиці СУВ у Чикаго:

Голова — Василь Рудецький,
Майор Армії УНР

Секретар — Інж. Юрій Антюшенко,
Сотник Армії УНР

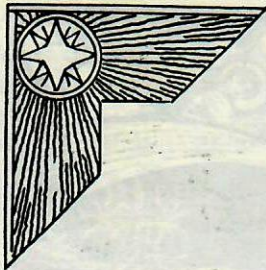

Всесвятіших Ієрархів і Всечесне Духовенство Українських Церков, Державний Центр Української Народної Республіки, Комітет Українців Канади і його Складові Організації, Український Канадійський Легіон, українську генеральну та булавну старшину і всіх побратимів, Управи Станиць і все членство Союзу Бувших Українських Вояків у Канаді — з нагоди Різдва Христового і Нового Року щиро вітає і найкращі побажання пересилає

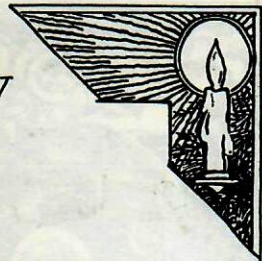
**Генеральна Управа
Союзу Бувших Українських Вояків
у Канаді**

Вгорі образ роботи інж. Ю. Матушевського

*Веселих Різдвяних Свят
та Щасливого Нового
Року!*

Генеральній Управі, Всеч. отцям Капелянам, Управам Станиць, усьому Членству СБУВ у Канаді, Співробітникам, Передплатникам, Читачам і Прихильникам нашого «Бюлетеня» —

**ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ і БЕЗТУРБОТНИХ
СВЯТ РІЗДВА ХРИСТОВОГО** щиро бажає
РЕДАКЦІЯ «БЮЛЕТЕНЯ СБУВ»

ЧЛЕНСТВО та КОМАНДА 1-ої СТАНИЦІ СБУВ

надсилає свої найсердечніші побажання здоров'я витривалості та многих літ членам Генеральної Управи, Управам Станиць і Членству СБУВ, Українському Генералітетові і всім дорогим Побратимам Зброї —
у ВЕЛИКИЙ ДЕНЬ РІЗДВА ХРИСТОВОГО.

Державний Центр Української Народньої Республіки,
українську Генеральну і Булавну Старшину та всіх Побратимів Зброї,
Генеральну Управу і Членство СБУВ, Українське Громадянство об'єднане
в споріднених громадських і ветеранських організаціях —
із СВЯТАМИ РІЗДВА ХРИСТОВОГО і НОВИМ РОКОМ вітає
УПРАВА 5-ої СТАНИЦІ СБУВ

Із СВЯТАМИ РІЗДВА ХРИСТОВОГО і НОВИМ РОКОМ

вітаємо Пана Президента і увесь Державний Центр
Української Народньої Республіки, Генералітет Армії УНР,
всіх Побратимів Зброї, Генеральну Управу і Членство Союзу Бувших
Українських Вояків у Канаді.

За Управу 7-ої Станиці СБУВ:

ст. лейт. М. ДЕРКАЧ — голова, ст. стр. Іл. ДАНИЛЮК — секретар

З нагоди Різдвяних Свят і Нового 1963 року, в імені Членства Відділу
СУВ в Аделаїді, засилаємо щирі вояцькі привітання

Зверхникам Українських Церков, Панові Президентові УНР,
членам УНРади і її Виконавчого Органу, Генералітетові Армії УНР та всім
Побратимам, що об'єднані в комбатантських організаціях в Країнах
Вільного Світу, з горячим побажанням скріпити свою діяльність для
зміцнення Державного Центру УНР своєю моральною і матеріальною
допомогою на всіх секторах українського організованого життя.

УПРАВА ВІДДІЛУ СУВ в АДЕЛАІДІ (Південна Австралія)

Централі і Членству СУВ, Побратимам, розсіяним по світі, та всьому
Українському Громадянству
**ВЕСЕЛИХ СВЯТ РІЗДВА ХРИСТОВОГО і ЩАСЛИВОГО
НОВОГО РОКУ** бажає
УПРАВА СТАНИЦІ СУВ у ЧІКАГО

УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МУЗЕЙ В ЧІКАГО
засилає українцям доброї волі а зокрема колишнім воякам усіх українських
формацій найщиріші поздоровлення
З **НОВИМ 1963-ім РОКОМ** та з українськими святами
РІЗДВА ХРИСТОВОГО!

Віншуємо Вам всім щастя, здоров'я і бажаємо найкращих успіхів як в житті
особистому, так і в праці на користь Українській Визвольній Справі!
А своїми щедрими колядами і дарами експонатів для музею не забувайте
про нашу устанovu, що своїми скарбами рідної культури та архівними
матеріалами служить майбутньому України!

За Управу УНМузею: сотник **Ант. КУЩИНСЬКИЙ** — секретар
UKRAINIAN NATIONAL MUSEUM
2453 West Chicago Avenue, — Chicago 22, Ill., U.S.A.

Всім нашим Відборцям, Приятелям та цілій Українській Громаді —
щирі побажання **ЩАСЛИВИХ та ВЕСЕЛИХ СВЯТ і НОВОГО РОКУ**
бажає

ALBERTA FUEL LTD.
278 Bathurst Street — Phone: EM 2-3224
Українське підприємство постачання опалової оливи.

Своїм Клієнтам, Приятелям та Знайомим в Канаді і в цілому світі —
ВЕСЕЛИХ СВЯТ РІЗДВА ХРИСТОВОГО
і **ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ** бажають
ALPHA FURNITURE CO.
Ярослава і Михайло **ШАФРАНЮКИ** — власники

Своїм Клієнтам і Українській Громаді —
**ВЕСЕЛИХ СВЯТ РІЗДВА ХРИСТОВОГО і ЩАСЛИВОГО
НОВОГО РОКУ** бажає
К Л І Ш А Р Н Я А В Р О Р А
525 King St. West — Phone: EM 8-4995

Українських Ветеранів і Українську Громаду
з **СВЯТАМИ РІЗДВА ХРИСТОВОГО і з НОВИМ РОКОМ** вітає
Ліна **ЛИПОВЕЦЬКА** —

SUNNYSIDE GROCERY
1623 Queen Street, West — Phone: LE 1-2830

БІБЛІОТЕКА ІМ. СИМОНА ПЕТЛЮРИ У ПАРИЖІ

Під бюстом Головного Отамана — сот. Іван Гораїн — скарбник Бібліотеки і пор.
Петро Йосипшин — секретар. Знімку зроблено літом 1962 року інж. А. Шумовським.

НОВІ ВИДАННЯ

Багато ілюстрована, в гарній обкладинці,
двотомова
Історія Національних Політехнічних Шкіл
на чужині:

УКРАЇНСЬКОЇ ГОСПОДАРСЬКОЇ
АКАДЕМІЇ в Подєбрадах (1922 - 1935)
та

УКРАЇНСЬКОГО ТЕХНІЧНО-
ГОСПОДАРСЬКОГО ІНСТИТУТУ
(1932 - 1952) Подєбради,
пізніше Регенсбург-Мюнхен.

Ціна за обидва томи — 12.00 доларів.
До набуття в українських книгарнях, або
звертатися на адресу:

Mr. Alex KOZLOWSKY,
74 Perkins St., New Haven 13, Conn.

Український Воєнно-Історичний Інсти-
тут у Торонті опублікував люксовий збір-
ник «СЕНОТАФ» (пам'ятник) присвяче-
ний поляглим в боротьбі за Волю й Держав-
ність України в 45 річницю створення Ук-
раїнського Війська в 1917 році. — СЕН-
ТАФ містить епічні й ліричні поезії різ-
них авторів, присвячені героїським подвигам і
смерті Українського Новітнього Лицарства
в початкових і кінцевих етапах: КРУТИ і
БАЗАР.

Ціна книжки 1.50 дол., а в твердій оп-
раві 2.75 дол. Замовлення слати на адресу
Інституту:

Ukrainian War Historical Institute
24 Lakeview Ave., Toronto 3, Ont. Canada.

Полковник Олександр ДАНИЛЕНКО
просить побратимів з кінного ім. Гетьмана
Івана Мазепи полку відгукнутися на його
адресу:

A. DANYLENKO
2306 W. Walton St., Chicago 22, Ill. U.S.A.

ПОВІДОМЛЕННЯ АДМІНІСТРАЦІЇ «БЮЛЕТЕНЯ СБУВ»

На заклик Редакції підсилити видавничий фонд «Бюлетеня СБУВ», що з нагоди місяця преси і 3-охліття існування «Бюлетеня» був уміщений у попередньому його числі, в цілій низці місцевостей переведено збірку пожертв.

У Монреалі збірку перевела Управа 1-ої Станиці, пожертви склали: Я. Рердчук — 5 дол. По 2 дол. — В. Мошинський, С. Вальдштайн, К. Захарчук, Ф. Татарчук, Д. Литвин, І. Квартюк, С. Попіль, І. Олексів, Г. Залуський. По 1 дол. — О. Хоменко. Разом 24 долари.

В Торонті збірку перевів сот. Д. Сачківський, пожертви склали: І. Липовецький — 5 дол. По 2 дол. — І. Древо, Ю. Стефанович, М. Гевусь, Е. Венгринович, А. Шумовський, І. Радкевич, З. Шкурупій, Книгарня «АРКА», Я. Нестеренко, С. Кравченко, В. Мулевич. По 1 дол. — п-і Розалія Стефанович, О. Шаруда, Ф. Колісник, О. Федорів. Разом 31 дол.

У Міннеаполісі збірку перевів Всеч. о. д-р В. Левицький, пожертви склали: По 3 дол. — о. д-р В. Левицький і о. А. Кість. По 2 дол. — Олег Левицький. По 1 дол. — І. Чигриць, В. Романовський, В. Костецький, А. Романенко і Л. Папара. Разом 13 доларів.

У Судбурах збірку перевів побр. Ст. Ємчук, пожертви склали: По 5 дол. — Ст. Ємчук і М. Марченко. По 3 дол. — М. Назарук. По 2 дол. — М. Бондар, М. Волинський, К. Ткаченко і І. Наріжний. По 1 дол. — Д. Добровольський і С. Садовий. Разом 23 долари.

В Чикаго збірку перевів сот. Ан. Кушинський, пожертви склали: По 5 дол. — пані генералова Фатима Омелянович-Павленко і радний УНСоюзу Тарас Шпікула. По 2 дол. — полк. В. Дяченко, сот. д-р М. Ріпецький і В. Сорочак. По 1 дол. — д-р інж. П. Турула, В. Засадний, П. Семків, д-р Іл. Мула, д-р З. Е. Куляс, митр. прот. о. Ф. Білецький, І. Петручак, П. Врублівський, м-гр М. Яшко, С. Маланчук, Анат. Степовий, інж. Яр. Чернявський, проф. М. Влох, дир. Ом. Плешкевич, Р. Кишакевич, М. Федак, Б. Савчинський, Д. Грушецький, Д. Завертайло, П. Чепурко, Юрій Мохонь, д-р А. Гаєцький, М. Петров і Син, Б. Кашуба, К. Малий, М. Ткачук, А. Каложний, Ів. Панісяк, М. Борачук і Ів. Козій. «Х. У.» — 37 центів. Разом 46 доларів 37 центів.

В часі від 1-го жовтня до 15 грудня 1962 року індивідуально на пресовий фонд «Бюлетеня СБУВ» пожертви склали:

Канада: І. Склярєнко — 2 дол. Всеч. о. І. Куліш, Г. Мигович, І. Пиндик — по 1 дол.

США: ген. П. Шандрук — 5 дол. Т. Маль Малюта, М. Білок і Г. Савин — по 1 дол.

7-ма Станиця СБУВ у Гамилтоні на видавничий фонд «Бюлетеня СБУВ» надіслала 31 долар.

Усім жертводавцям складаємо сердечну подяку, бажаємо щасливих і безтурботних Різдвяних Свят і щасливого Нового Року.

**Редакція і Адміністрація
«Бюлетеня СБУВ»**

ПРЕДСТАВНИЦТВО «БЮЛЕТЕНЯ СБУВ» В АВСТРАЛІЇ

Цим повідомляємо Вш. Побратимів і Українське Громадянство в Австралії, що з днем 1-го грудня 1962 року Управа Відділу СУВ в Аделаїді перейняла Представництво «Бюлетеня СБУВ» на Австралію.

Передплати, пожертви у видавничий фонд, а в разі потреби і листування в справах «Бюлетеня», просимо надсилати на адресу голови Управи Відділу п. пполк. Я. Закревського:

Mr. J. ZAKREWSKY

23 Palmerston Rd., North Unley, S.A., Australia.

Редакція і Адміністрація «Бюлетеня СБУВ»

Фото п. П. Шкурки

Три роки тому, 6-7 червня 1959 року, величним Вояцьким Святком було відзначено в Торонті 40-ві роковини відновлення Українських Збройних Сил. В програму цього свята входила також дводенна Виставка експонатів Музею Визвольної Боротьби при Укр. Воєнно-Історичному Інституті. На фотознімці — чолова стіна цієї виставки.

В часі від 1-го жовтня до 15 грудня 1962 року передплату в сумі 2 дол. внесли:

Канада: — о. І. Куліш, І. Дмитрів, о. В. Слюзар Д. Лихий, І. Рогатинський, М. Чолкан, В. Зеленко, А. Шумовський, О. Охрим, З. Кожушко, пані Ольга Антонюк, І. Кубрак, Г. Гурій і Ф. Ігнатюк; по 5 дол. — І. Кіріченко і Ст. Котлярівський.

США по 2 дол. — Т. Маль-Малюта, М. Харів, В. Лоян, М. Білок, Т. Білоус, Г. Савин, П. Бербець, П. Роспопов, Д. Герчанівський і А. Кушинський.

Австралія:

П. Первухин і Я. Різник по \$ 4,80.

Представництво "Бюлетеня СБУВ" в Австралії, яким є Відділ СУВ в Аделаїді, вплатило річну передплату за 15 побратимів.

Нових передплатників у цьому часі преднали: Д. Сачківський — 1, Г. Мигович — 1, П. Федоренко — 1, Ю. Артюшенко — 1, Г. Савин — 2, Управа 7-ої станиці СБУВ — 2.

Занотуйте на цих листах і Ваші імена! "Бюлетень СБУВ" — це Ваш літопис, Ваша трибуна і Ваш контакт з Генеральною Управою СБУВ і зі світом. **Користуйтеся ним і підтримуйте його!**

